FRANCKESCHE STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

Vbi de crimine agioportet. Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

LEX VNICA.

1 SI contra. †Pupilli, viduæ, & aliæ miſerabiles perſonæ,ᵃ de quibus hic, habẽt hoc priuilegium ꝙ extra proprium domiciliũ nõ poſſunt trahi. etiam per reſcriptũ principis: vel in curia principis. ſed in proprio domicilio ſunt con ueniendi: ipſi tamẽ bene poſſunt trahere aduerſarios eorum extra domiciliũ coram principe, etiam per viã ſimplicis querelæ. h. d. iſta notabilis lex. Et prima pars eius quæ durat vſq; ibi. [quod ſi pupilli.] limitat l. ſi qñ. ſ. de dila. & l. in criminali. circa prin. ſ. tit. proxi. in quibus patet ꝙ cũ ſacro oraculo. i. reſcripto imperatoris poteſt quis trahere aduerſariũ ſuum ad extraordinariũ iudicem etiã extra propriũ domiciliũ. †Hoc fallit in iſtis perſonis miſerabilibus: quæ trahi nõ poſſunt. etiã ſi iudex ordinarius eſſet negligẽs in adminiſtrãdo iuſtitiã cõtra eos: & etiã ſi in reſcripto cõtineretur clauſula nõ obſt. quacũq; l. cõtrarium diſponẽtẽ adhuc nõ valeret reſcriptũ per quod traherẽtur extra proprium domiciliũ. ſed debet impetrari & delegari iudex in domicilio. ita intelligũt Doc. illum tex. hodie verò etiã alij nõ poſſunt trahi extra propriũ domiciliũ. niſi in dictis duobus caſibus. ſ. qñ iudex ordinarius eſſet negligẽs. & ſi in reſcripto eſſet clauſula nõ obſtãte vt in d. l. in criminali. per aut. vt differẽtes iud. & per aut. qua in prouincia. j. tit. proxi. In hoc ergo iſtæ perſonæ miſerabiles ſunt melioris cõditionis. ſi tamẽ in reſcripto apponeretᷓ clauſula ſpecialis nõ obſtante. l. iſta. vel nõ obſtante ꝙ ſint miſerabiles perſonæ: bene valeret reſcriptũ: quia Imperator nõ potuit ſibi vel ſucceſſori imponere legem, à qua recedere non liceret: vt in ſimili no. per gl. in aut. quib. mod. nat. effi. ſui. §. fi. † oportet ergo ꝙ fiat expreſſa mẽtio de qualitate perſonarũ: vt valeat reſcriptum vel priuilegium alteri cõceſſum cõtra tales perſonas. propter quod dicit hic Cy. fuiſſe terminatũ ꝙ cum quibuſdam monialibus fuiſſet cõceſſum ne haberent ſoluere aliqua grauamina ſedis apoſtolicæ: & poſtea veniſſet quidã legatus cũ literis generalibus, ꝙ omnes ſoluerent. nõ obſtante quocũq; priuilegio: per hoc nõ erat derogatũ priuilegio illarũ monialiũ: quibus erat cõceſſum tanquàm miſerabilibus. ex quo de qualitate perſonarum
4 cum nõ fuit facta mentio ſpecialis. †Secunda verò pars huius limitat l. nemo. ſ. tit. proxi. vbi habetur ꝙ quis nõ poteſt adire iudicẽ per viam querelæ omiſſo iudicio inferiore: ſed debet omiſſo inferiore litem primò mouere: & ſi grauauerit, poterit appellare ad ſuperiorẽ. hoc fallit in iſtis miſerabilibus perſonis: quæ poſſunt omiſſis ordinarijs iudicibus adire principẽ per viã querelæ: & ibi trahere aduerſarios ſuos, vel coram principe, vel coram delegato ab eo: quia princeps eſt ſpecialis defenſor taliũ perſonarum: & idem in regibus & alijs principibus. xxiij. q. v. c. regum. lxxxvij. diſt. c. defenſionis. & quod ibi no. per gloſ. & per Arch. qui etiam dicũt ꝙ cauſa talium perſonarum pertinet ad forum eccleſiæ: & ſic poſſunt adire epiſcopũ omiſſo poteſtate. xxij. q. j. & facit in aut. vt hic qui obligatas. §. fi. & extra ne cle. vel mo nac. j. & j. q. ij. c. ſicut epiſcopũ. In tex. ibi. [comitatui noſtro.] id
5 eſt in curia noſtra. † In tex. ibi. [fortunæ iniuria. Not. ꝙ fortuna dicitur iniuriari illis quibus accidit infortunium. & alibi dicitur quod dicitur inſidiari. vt l. fi. §. & cũ antea. poſt prin. j. de tempo. app. †Et quæ ſint miſerabiles perſonæ. vide omnino per Inn. in c. ſignificantibus * de offi. deleg. * & in ſpecu. de inſtru. edi. §. nunc verò aliqua. verſi. ſcias. & de cenſib. c. licet. per gl. & Innocẽ. ibi etiam ſecus connumeratur. Non ſunt alia.

Vbi de crimine agi oportet. *Rubrica.*

Poſt generalem titulum de iur. om. iud. in quo tractatur de iudicibus competentibus & incompetentibus. ſubijciuntur ti. ſpeciales. in quibus tractatur de competentibus tantum & qui ſint competentes in ſingulis cauſis: & actionibus. & primò in cauſa criminali. quæ eſt maioris ponderis, & præiudicij. & dicit Bar. ꝙ iſte eſt valde bonus tit.

2 *In criminibus principalis forus eſt locus delicti: ſed de ciuilibus maximè actionibus perſonalibus principalis forus eſt locus domicilij. & in realibus eſt locus ubi eſt res quæ uendicatur. ſed locus originis propriæ uel paternæ eſt acceſſorium.*

3 *Quæ dicantur crimina ordinaria, & quæ extraordinaria, & quando quilibet admittatur ad accuſandum. & quando pœna pecuniaria impoſita pro crimine applicetur fiſco?*

Quæ dicatur cauſa ciuilis, & quæ criminalis?

4 *Caſus in quo ſicut in cauſa ciuili habet locum prorogatio, ita & in cauſa criminali.*

5 *Si Florentinus commiſit delictum Bononiæ, & iudex bononienſis inchoauit proceſſum contra eum, & poſuit ipſum in Banno, & condemnauit ad pœnam capitalem quandocunque peruenerit in fortiam communis, an iudex florentinus poſſit contra eundem ſimiliter procedere ratione originis, uel domicilij?*

6 *Remiſſiones de uno iudice ad alium, an fiant ex mera uoluntate? & quòd in contractibus non fiat remiſſio.*

7 *Si duo litigauerunt coram uno iudice incompetenti ignoranter, & ſic non fuit prorogata iuriſditio, & acta facta coram eo erant nulla: deinde pendente lite peruenit ad eorum ſcientiam de incompetentia, & tamen perſeuerauerũt. quòd acta prius geſta reconualeſcant: & conſenſus retrotrahatur ad principium litis.*

Quid in geſtis per iudicem incompetentem, non nomine partium.

a ¶Viduæ & aliæ miſerabiles pſonæ. An vidua dicatᷓ miſerabilis pſona. vide per Abb. in c. licet. de fo. cõpe. Card. zab. in c. ſignificãtibꝰ. in j. not. de offi. deleg. Et quæ dicantur miſerabiles perſonę. vide per eũdẽ Pau. de ca. in cõſ. vij. & vide do. Maria. Sozi in c. ex parte. in iij. limita. de fo. compe. Cur.

LEX I.

1 QVæſtiones. †De crimine poteſt cognoſci in loco delicti, & in loco iuriſditionis prorogatæ, & in loco domicilij: & etiam vbi criminoſus plurimum conuerſatur. h. d. iſta l. cũ ſeq. De primis tribus loquitur l. j. de vltima lo-
2 quitur l. ij. †Et ſcias ꝙ in criminibus principalis forus eſt locus delicti. vt in c. ij. de conſtitu. lib. vj. in nouel. ſuper verbo noſcuntur. ſed de ciuilibus maximè actionibus perſonalibus principalis forus eſt locus domicilij: extra quem regulariter non debet quis trahi. In realibus verò actionibus principalis forus eſt locus vbi eſt res quæ vẽdicatur. vt j. vbi in rem actio. l. fi. & per totum. locus verò originis propriæ vel paternæ eſt acceſſorius.
3 †In tex. ibi. [qui legibus.] vt ſunt crimina publica. de quibus. ff. de publi. iud. per totum. cum titulis ſeq. quæ ideo dicuntur puniri per l. quia certa & determinata pœna imponitur in ſingulis delictis: ideo dicuntur crimina ordinaria: quia quilibet in eis admittitur ad accuſandum: & ideo dicuntur publica. quod autem ſequitur [aut extra ordinem:] loquitur de criminibus priuatis. de quibus habetur. ff. de priua. deli. per totũ. licet imponatur certa pœna pecuniaria applicanda parti. quo caſu dicitur crimẽ puniri ciuiliter. imponitur extraordinaria pœna, quę relinquitur arbitrio iudicis: & aliquando eſt pecuniaria applicanda fiſco: aliquando corporalis ſecundũ qualitatem delicti. vt l. fin. de priu. delictis. & tunc punitur criminaliter. ex forma tamen ſtatutorũ etiam in illis imponitur certa pœna applicanda fiſco. non tamẽ per hoc dicuntur ordinaria, nec publica: quia nõ admittitur quilibet ad accuſandum: ſed ille tantum cuius intereſt. & qui fuit offenſus. quod dic vt in d. l. & in titu. de popu. act. ſuper rubri. titu. autem iſte loquitur quando agitur de puniendo crimen criminaliter pœna corporali, vel pecuniaria applicãda fiſco: quæ dicitur etiã criminalis: vt in l. agraria. ff. de termi. moto. ſed ſi ageretᷓ ad pœnã pecuniariam applicandã parti: diceretur cauſa ciuilis: non criminalis. & principalis forus eſſet in loco domicilij. nec eſſet tunc tractandum de remiſſione in loco delicti. de qua tangi-
4 tur in gloſ. †In tex. ibi: [vel inchoata ſunt.] hoc poteſt intelligi duobus modis. primò ꝙ erat inchoata corã iudice incompetenti: partibus hoc ſciẽtibus. & ſic prorogauerunt iuriſditionem: & tũc eſt hic caſus ꝙ ſicut in cauſa ciuili habet locum prorogatio: vt l. j. ſ. tit. ij. ita & in cauſa criminali. quod eſt intelligendũ quando ille iudex cuius iuriſditio prorogatur, habebat poteſtatem cognoſcendi de cauſis criminalibus inter ſuos ſubditos. & ſic habebat imperium: vt not. in d. l. j. ſ. ti. ij. videtur etiã ꝙ requiratur conſenſus iudicis vbi delictum fuit cõmiſſum. cui reſpublica fuit offenſa: ſicut in prorogatione quã facit clericus in epiſcopum non ſuum: quia requiritur conſenſus ſui epiſcopi: vt in c. ſi diligenti. de foro cõpe. & ita videtur tenere Spe. in tit. de compe. iudi. adi. §. j. ver. ſed nunquid in iudicẽ. in ciuilibus autem non requiritur conſenſus iudicis proprij: tamen prorogatur iuriſditio in alium iudicem: quia non agitur de illius præiudicio: vt no. in l. j. & ij. ff. de iudic. ſecus ſi ageretur: vt quando eſt iudex perpetuus. vnde ſubditus vnius comitis ſine eius cõſenſu non poteſt ſe ſubijcere alteri iudici de hoc videtur tex. in c. per venerabilẽ. circa med. qui filij ſint legi. & in c. feudali. cuius cognitio pertinet ad dñm feudi: non poteſt fieri prorogatio ſine illius conſenſu. ad quod vide quod no. Barto. in l. j. §. & poſt operis. ff. de ope. no. nuntia.

& in c.verum.extra de iudi.& in c.cęterũ.credo ꝙ ſit de foro cõ
pe.Iudex enim delicti põt petere remiſsionem:vt in auẽ.vt nulli
iudicum.§.ſi verò quis cõprehenſorũ.ratione dictæ offenſæ in
rempublicã:ergo requiritur eius conſenſus.Secundò põt intelli
gi ꝙ fuerint inchoatę coram iudice competente:& tunc facit ad
5 quæſtionẽ diſputatam per Iac.de bel.†Si Florentinus commiſit
delictum Bononiæ:& iudex Bononiẽſis inchoauit proceſſum
contra eũ.& poſuit ipſum in banno, & condemnauit ad pœnã
capitalẽ qñcunq; peruenerit in fortiam cõis,vtrũ Iudex Floren
tinus poſsit cõtra eundẽ ſimiliter procedere ratione originis, vel
domicilij?& videtur ꝙ nõ;ſed ꝙ ipſe poſsit ſe defendere per hãc
l.ꝙ proceſſus erat inchoatus Bononię: & præuenta erat iuriſdi-
tio.cõtrarium tñ videtur verius:quia de illo proceſſu non põt ſe
iuuare,poſtquàm in eo fuit contumax.& eſt:vt no.per Bar. in l.
vbi acceptum.ff.de iudi.& l.ſepulchri.de ſepul.vio. dic vt ibi. &
ſic poterit puniri Florentiæ:nec eſt moris ꝙ fiant iſtę remiſsiões
de locis non ſubditis eidẽ ſuperiori:& ſic Florentinus iudex nõ
impedieť ꝑcedere ꝑ literas iudicis Bononiẽſis petẽtis ſibi remit
ti.per ea quæ no.per Cy.in auť.qua in prouincia. quæ ſtatim ſe-
6 quitur.† In gl.iij.ibi. [tñ illuc remittantur.] ad requiſitionẽ iu-
dicis illius loci:aliàs non tenetur remittere : nec põt ipſe iudex
poſt requiſitionẽ de delicto cognoſcere: & ipſum remittere pu-
niendũ.per iſtũ tex.in verbo [perfici debere.] per quẽ patet ꝙ
totus proceſſus debet expediri per illũ iudicẽ:bene tñ põt cogno
ſcere ſummariè an ſit locus remiſsioni:quod dic vt in l. fi. ff. de
publicanis.§.Diuus.ſeu Diui.per Bar.Et adde quod idẽ not. in
l.magiſtratibus.ff.d iuriſ.om.iud.& l.Diuus.de cuſto. reo. & l.ſi
cui.§.fi.de accu. allegata hic per gl. & olim fiebãt iſtę remiſsio-
nes:quia oẽs erant ſub vno imperio.& iudex requiſitus,& nõ re
mittens,puniebatur per ſuperiorẽ.Alij dixerũt contrariũ, ꝙ fie-
bant remiſsiones ex mera voluntate,ſed Pet. (vt refert Cyn. in
auth. qua in prouincia) truffať de hoc hodie.vt dixi.qñ nõ ſunt
ſub vno ſuperiore,nõ fiant niſi de vrbanitate : nec etiã ſubditus
dominationi audio ꝙ fiant niſi de vrbanitate : quia dñatio vult
vt ſe regant vt prius ſe regebant,antequàm veniret ſub diœceſi
ſua in cõtractibus verò clarũ eſt ꝙ non fit remiſsio. de hoc in c.
7 romana.§.contrahentes.de foro compe.li.vj.†In ſeq.gl.ibi. [ſed
quid.] No.iſtã gl.ſing.quæ ſemper alleg.& vult hoc in effectu.
ꝙ ſi duo litigauerunt corã iudice incõpetenti ignoranter , & ſic
non fuit prorogata iuriſditio.& acta facta corã eo erant nulla:vt
j.ſi à non cõpe.iudi.per totum.deinde pendente lite peruenit ad
eorũ ſcientiã de incõpetentia.& nihilominus perſeuerauerũt : ꝙ
acta prius geſta recõualeſcũt,& ꝙ cõſenſus retrotrahiť ad prin-
cipiũ lit.quia nõ deficiebãt acta.niſi propter defectũ conſenſus
partiũ.vnde qñcunq; ſuperuenit,retrotrahiť.per l.licet.ff.de iud.
licet illa l.loquatur in alijs terminis.ſ.in geſtis per procuratorem
nõ verũ nomine dñi poſtea ratificantis. vnde nimirũ ſi retrotra-
hitur.nos loquimur de geſtis per iudicẽ incõpetentẽ , non noĩe
partiũ:ſed ſuo proprio.vnde non videbať ꝙ conſenſus ſuperue-
niens traheretur retro,ex quo non noĩe ipſarũ ille geſsit : tñ pro
iſta parte ꝙ trahať:facit l.ſi fundus.§.j.ff.de pig.vbi nõ erat actus
geſtus noĩe ratificãtis:& tñ retrotrahiť:ſi tñ ille nõ erat Iudex in
aliquo:ſed ſimplex priuatus:& ſic etiã ſi ſcienter litigaſſet,nõ fe-
ciſſet eum iudicẽ.vt l.priuatorũ.ſ.tit.ij.licet poſtea iuriſditionem
acquirat,non tñ inter dictas partes;quia efficiať rector , vel ptãs
illius loci.de quo loco tñ partes non erant. licet perſeuerent in li
tigando corã eo,non propterea acta prius geſta reconualeſcant:
quia non deficiebãt in conſenſu partiũ duntaxat tñ etiã ſi ſcien-
tes litigaſſent,nõ valerent:ſed deficiunt in fundamento iuriſdi-
tionis:vnde nõ poſſunt recõualeſcere:ſed inſpicitur initiũ ſecũ-
dũ gl.de hoc tetigi in l.vnica.ſ.qui pro ſua iuriſditione:& ibi di-
xi quod iſtud erat verũ qñ ſuperuenit iuriſditio ex cauſa habẽte
originẽ poſt proceſſum inchoatũ.Si verò prius,vt quia erat ele-
ctus ad illud officiũ:non tñ fuerat ingreſſus. tunc acta reconua-
leſcent.per l.ſolent.§.fi.de offi.proconſu.& per illud qđ no. glo.
in d.l.priuatorũ.in fi.primæ gl.Tene aũt mẽti hanc gl.In glo. ſe-
quenti.ibi. [vel dic ꝙ loquitur ibi de vagabundis :] Idẽ not. j.l.
proxi.& l.hæres abſens.§.j.ff.de iudic.& quis ſit vagabũdus no.
in l.is qui.§.fi.ad muni.& l.iiij.§.pretor.de dã.infe. In glo.in ver.
vt à patre.ibi. [Sed tu dic ſecundũ Azo.] contràdic ꝙ imò eſt
crimen publicum.nam ponitur ſub titulo de publicis iudicijs,
& omnia crimina de quibus tractať in titulo illius libri , dicun-
tur publica:quia de facto dicuntur ex legibus publicorum iudi-
ciorum.& ſic non ſolùm pater,mater,& frater. imò etiam quili-
bet de populo admittitur ad accuſandũ:dum tamen aliàs ſit ha-
bilis.Nam in criminibus publicis multi repelluntur ab accuſan-
do.vt j.qui accuſare non poſſunt.& ff.de accu.l.ei qui. iſte ergo
text.in hac l.ij.dum dicit [qui ſuper hoc quæri.] i.conqueri po-
teſt.vult excludere inhabiles ad accuſandum.nõ dicit quòd nõ
ſit crimen publicum. In glo.ſeq.ibi [vel dic.i.conuerſatur.] Di-
c.vt plurimum,& maiori parte anni:& hoc cõmuniter tenetur
vt aliquid addat ad l.pręcedentem.& probatur in l.ij.j. vbi ſena.
vel clariſ.vbi habetur ꝙ non ſolum in loco domicilij:ſed vbi plu
rimum conuerſatur,ſortitur quis forum:licet ibi non habeat ma
iorem partem fortunarum ſuarum ponunt exemplum Doct. in
mercatoribus Florentinis . qui diſcurrunt per totum mundum:
& conſtruunt ſibi pergulam,vel armariũ. i. conducunt domos
& apothecas ad lucra facienda:vt ibi poſsint conueniri etiã pro
contractibus alibi celebratis,ſicut Florẽtiæ ratione originis. vel
vbi habent domicilium.exemplum autem quod ponit gloſſ. de
ſcholari.reprobatur per Petrum:quia non ſtat in ſtudio cauſa la-
eri;ſed ſemper cum animo recedẽdi. vnde pro contractibus ali-
bi celebratis non põt conueniri:& ſi fortè ſtetiſſet per decennium
ſed in illis mercatoribus non requiritur tantum tempus:ſed iudi-
cis arbitrio poteſt relinqui quòd non eſt de leui receſſurus.Non
ſunt alia.Sequitur authen.qua in prouincia. quæ multũ eſt gloſ
ſata:ideo nolo vobis declarare niſi tex.hoc mane &c.

2 *In generali mandato nõ uenit ut procurator aliquid illicitẽ faciat : & an tunc ipſe procurator teneatur?*

3 *Fideiuſſor condemnatus poteſt dare inſolutum bona domini:uel petere quòd in illis fiat executio.*

4 *Omnia priuilegia exiſtentia in eodem territorio, quòd faciunt unum forum: licet ſint diuerſi iudices.*

Quid ſi ſtatutũ dicat ut Florentiæ.quòd nullus Florentinus ſub pœna capitis poſſit conuenire alium Florentinũ coram epiſcopo Florentino in cauſa ſpirituali , uel ciuili uel contraria?

Qui eſt de caſtro ſubdito ciuitati,an dicatur forenſis iſtius ciuitatis?

5 *Clauſula non obſtante quocunque priuilegio,quòd non præiudicet priuilegijs inſertis in uolumine ſtatutorum.*

6 *Sicut inter plures ordinarios locus eſt præuentioni:ita inter ordinariũ & delegatum.*

AVTHENTICA.

QVa in prouincia. Iſta authen. reputať de ſingularis:tamẽ te-
xtus
eius eſt valde ineptus;& diuide:quia primò ponit
num dictum. vſq; ibi. [eo autem.] & cum iſta parte
coniunge ver. [Excipitur] vbi ponuntur duo caſus excepta-
ti.vſq; ibi. [induciarum.] Secundò ponit caſum mirabilem in
ver. [eo autem abſente.] qui durat vſq; ad ver. [Excipitur.]
Et cũ iſta parte iunge verſ. [induciarũ verò.] qui declarat iſtũ
caſum ſingularẽ in illa parte.dum dicit [datis induciis:] licentia
citum eſt [denuntiare domino cauſæ &c.] Nam in ver. [indu-
ciarum.] declarat quæ ſunt iſtæ induciæ : & quæ ſint tempora
danda abſenti ſecundũ diuerſitatem locorum;vbi abſunt. Extra-
mitur iſta auth.ex corpore vt omnes obe.iudi.prouin.§.hæc cõ-
ſiderantes.Debes aũt ſcire pro intellectu & declaratione literæ
ſatis ineptæ.ꝙ ante iſtã auť.quidã delinquentes vel trahentes in
vno loco,vel occupantes aliena bona per potentiã eorum:& vt
actores vel accuſatores eluderent,impetrabãt à principe priuile-
gium quòd non poſſent conueniri niſi ſub tali iudice:iſtud priui-
legium tollitur per hanc authẽ.quòd in loco delicti , vel contra-
ctus,aut vbi eſt res de qua agitur,actione reali poſsint conueni-
ri,vel accuſari:non obſtante priuilegio prædicto:iſto modo de-
clarat iſtum tex.Inn.quartus qui fecit.c.j.de priuile. lib. vj. quod
fuit extractum de iſta authen.& eius corpore: videtur tamen ꝙ
de iure ciuili per iſtam authen.idem ſit de loco domicilij. per il-
lud quod dicit ibi; [aut criminum reus ſit.] quia exponitur,ſic reſi-
det,vel habet domicilium:ita videtur ſentire Bart. licet de illo c.
non faciat mentionem:nec ipſum vidit,ſed Bal.bene vidit.& ſic
tenet hoc dictum:quia in illo c. non dicitur niſi de iſtis tribus lo-
cis.ſ.delicti commiſsi,vel cõtractus,vel res de qua agitur actio-
ne reali. qui habeant priuilegium vt in eis non obſtante priuile-
gio prædicto poſsint conueniri.Proderit ergo priuilegium quo
ad alia loca.ab iſta regula excipiuntur duo caſus in ver. [Exci-
pitur.] quando partes delinquẽtes,vel contrahẽtes pragmaticã
ſanctionem , à principe foret aduocatus pro negotio publico.
vel

vel fortè princeps illam cauſam ad ſe aduocaret pro bono pu-
blico:quia fortè dubitandum de ſcandalo,ſi in illis locis agitare-
tur ſecundùm intellectũ Bal.alius caſus eſt.quãdo per viam ap-
pellationis, fortè propter aliquod grauamen illius iudicis deuol
ueretur ad curiam principis.Alius caſus.qui ponitur in verſicu.
[eo autem.] quem gl.tenet multis modis. & quilibet poteſt ſu-
ſtineri.& eſt notabilis.tamẽ iſte eſt verus caſus.quia quidã ſe ab-
ſentabant de loco ſui domicilij.& locabant eorum bona pro ali-
quo tempore, vel relinquebant ſuum factorem vel caſtaldionẽ.
& cõſignabãt omnes poſſeſsiones,quas aſſerebant eſſe ſuas. dã-
do eis mandatũ quid agere deberent ipſo abſente. ille cõductor
vel caſtaldio,ſeu factor amputauit fortè arbores de vna iſtarum
poſſeſsionũ aſsignatarũ : quæ reuera non erant dñi ſui.ſed tunc
putans ipſam eſſe dñi. Certè tũ pateris iniuriam de domo illius
abſentis.Nam domus ſumitur multis modis:& interdum pro fa
milia : & ita hic tu cõueniebas illum caſtaldionẽ actione l.aqui-
liæ.vel de turbata poſſeſsione:ipſe cõparebat, & dicebat ſe illud
feciſſe non tanquam in re ſua ſed tanquã in re domini ſui : quia
ſibi fuerat aſsignata per eũ tanquam ſua.& oſtendebat ſcriptu-
ram. vnde dicebat ꝙ non tenebatur tecum litigare. ſed ꝙ debe-
res expectare reditũ ſuum,& litigare poſtea cum ipſo. ſuper hoc
non erat prouiſum ante iſtã auth.quis modus eſſet tenendus:&
longum erat expectare reditũ.per iſtam auth.prouidetur ꝙ huic
caſtaldioni detur ſpatiũ ad notificandum dño abſenti : vt ipſum
inſtruat de iuribus ſuis : quibus poſsit ſe defendere aduerſus te:
quia tu habes intentionẽ fundatã contra ipſum : quia incidit ar-
bores:& te turbat:& interim ſuperſedeatur in cauſa : & quãtum
tempus detur illi ad denũtiandũ.declaratur in ver.[induciarũ.]
& ſi ille nõ veniat, nec mittat:vult ꝙ iſta denũtiatio habeat vim
cõteſtationis:vt ſi probes rem eſſe tuam,poſsit cõdemnari nõ ſo
lum ipſe caſtaldio:ſed ipſe abſens.& fiat executio contra caſtal-
dionem ſi eſt ſoluendo:vel ſi nõ eſt,fiet in bonis abſentis:& hoc
ſi caſtaldio cõparet. Sed ſi non cõparet, citatur voce præconis:
& hoc ſufficit ad ſentẽtiam ferendã:ſed ſi cõpareret:& tunc non
abſolui ab inſtantia iudicij.hic eſt effectus & caſus clarus iſtius
authen. non ſunt elicienda ſingularia quæ per eam inducuntur
1 de nouo:& ante ipſam non erant.quæ tanguntur per glo.ſi. †Et
poteſt ſic ſummari iſte tex. Captus in loco delicti, vel in quo qs
alio ſortitur forũ,põt(ſi ibi reperiatur) cõueniri perſonali, reali:
& etiam mixta actione.nõ obſtante quocunq; priuilegio exem-
ptionis.niſi ex cauſa publicæ vtilitatis, vel neceſsitatis ipſum ab-
ſentari oporteat:vel cauſam ad conſiſtorium principis deuolui.
vel niſi per appellationẽ legitimam fuerit ibi deuoluta.Item pro
damno per te mihi illato nomine alterius,vel illius mandato ſeu
voluntate,poſſum te præſentẽ conuenire in loco damni dati : &
datur tibi terminus ad denuntiandũ illi:vt te inſtruat de iuribus
ſuis.quo nõ comparente, vterq; condemnatur etiam lite non cõ
teſtata:ſi ſunt culpabiles. & ego in termino comparui:aliàs con-
uentus abſoluitur ab obſeruatione iudicij.h.d.in effectu. Et ſunt
plura ſingularia.quæ alibi nõ reperiũtur. Primũ eſt.dum dicitur
[omni priuilegio ceſſante.] Nam ante iſtam auth.ſi quis impe-
traſſet à principe ꝙ nõ poſſet pro aliqua re cõueniri niſi ſub cer-
to iudice : non potuiſſet cõueniri nec in loco delicti,nec in loco
contractus,nec in alio loco vbi ſortiretur forũ : excepto iudice il-
lius priuilegij:quia princeps poteſt derogare iuri cõmuni:ſed ꝙ
poſsit quis ſortiri forum in pluribus locis,non:vt not.in l.hæres
abſens.ff.de iud.Sed per iſtã aut.tale priuilegiũ nõ prodeſt.quo-
minus in loco delicti.& in loco contractus, & in loco vbi eſt res
de qua agitur,actione reali,vel mixta : * poſsit conueniri * ita
declarat h d.c.j.de priui.In alijs verò locis vbi ſortiť forũ,nõ po
terit cõueniri propter priuilegiũ:& ita vbi hic habeť.ſed iſte tex.
videtur largius loqui ꝙ etiam nõ perdet.quominus poſsit cõue-
niri in loco vbi eſt.i.vbi habet domiciliũ:ſed Bal.dicit debere re-
ſtringi per illud c.vt cõcordemus ius ciuile cum iure canonico.
Secundum ſingulare in ver. [eo aũt.]quod dať ꝓcuratori,vel caſtal-
dioni terminus ad denũtiandum dño abſenti:& interim ſuperſe
deatur in cauſa:licet ipſe procurator,vel caſtaldio cõueniatur ex
ſuo facto:ſi.n.conueniretur ex facto dñi abſentis,minus eſſet du
bium:vt in c.dilectus.de procu.ſed hic videbatur non debere ſu
perſedere:poſtquã cõueniebatur de facto proprio.verũ quia il-
lud nõ feciſſet niſi de cõmiſsione dñi.& ſic fecit bona fide,cre-
dens rem eſſe dñi:loquiť de benignitate:ſibi ſuccurritur.& aduer

te.quia iſta denuntiatio nõ fit abſenti:vt veniat ad iudicium : &
ipſum in ſe ſuſcipiat eo modo quo fit.j.vbi in rem actio l.ij.quo
caſu ſi dñs cõpareret, ille conuẽtus eximereť à iudicio.& etiam
ſi non cõpareat:procedereť cõtra illũ.& non cõtra ſe.ſed ſolũ fit
vt inſtruat præſentẽ iuribus ſuis.nec per hoc eximitur ipſe præ-
ſens à iudicio:quia etiã ſi ille abſens cõpareret procederetur cõ-
tra vtrũq;:quia mãdatarius in delictis nõ excuſať propter mãda-
tum:quin ipſe minus teneatur principaliter:& mandans acceſſo
riè.vt l.nõ ideo minus.j.dẽ accu.in l.aũt.ij j.vbi in rẽ actio poſſeſ
ſor nõ conueniebatur ex delicto , nec ex facto ſuo:ideo alterius
naturę eſt illa denuntiatio. Tertiũ ſingulare eſt:quia illa denun-
tiatio habet vim quaſi conteſtationis.vt poſsit perueniri ad diffi
nitiuã cõtra illũ abſentẽ,lite aliter nõ conteſtata.ſicut in caſu l.ij.
j.vbi in rẽ act.& etiam cõtra ipſum procuratorem,ſeu caſtaldio-
nem ex facto ſuo.ſiue cõpareat in termino,ſiue nõ.& iterũ ſit ci-
tatus voce præconia ad audiendũ condẽnationẽ . vel dic hodie
per edictũ.quia vox præconia paucis innoteſcit.vt in auť.qui ſe
mel.q̃ñ & q̃ñ iu. Quartũ ſingulare eſt:quia ſñia lata contra ca-
ſtaldionẽ,in ſubſidiũ mittiť executioni cõtra abſentẽ.& in bonis
2 illius. †Cõtra hoc op.nã aut dicimus ꝙ habuit mandatũ.& tunc
etiã nõ in ſubſidium debet fieri executio contra dominũ abſen-
tẽ.& nullo modo cõtra procuratorẽ.Aut dicimus ꝙ nõ habuit
mandatum.& tũc contra ipſum defenſorem fit executio.& nul-
lo mõ contra dñm.etiã in ſubſidiũ.vt l.Plautius.ff.de proc.So.
iſtud ꝓcederet q̃ñ ꝓcurator cõueniretur ex facto domini abſen-
tis:ſed hic conueniť ex facto proprio.tñ de mãdato abſentis ex-
preſſo.Ideo adhibetur media via.primo loco fiat contra ipſum:
ſi eſt ſoluẽdo.& in ſubſidiũ cõtra dominũ.ſed ſi nõ dediſſet man
datum expreſſum:ſed generale.quia dimiſit eum caſtaldionẽ ſu-
per omnibus bonis ſuis:& iſte credens aliquam poſſeſsionẽ eſſe
dñi,cũ non eſſet:ligna incidiſſet nullo modo tenereť dñs vbi con
tra eũ fieret executio:quia in generali mãdato nõ veniebat vt ali
quid illicitè faceret.vt l.ſi procurator.ff.de condi.inde.hoc tñ li-
mita:& declara vt notabiliter declarat Bar.in l.in illa ſtipulatiõe
3 parte verò ſi.ff.de ver.ob.vbi omnino vide. †In ver.[Excipiť.]
Gul.de cu.ponit caſum ſic,ꝙ conuentus fortè rei vendicatione
ſuper aliquibus bonis,allegabat illa bona pertinere ad rem pu-
blicã:& ſe ab illa cognoſcere:vel cõuentus de inciſione arborũ,
ſimiliter allegabat illã poſſeſsionem pertinere ad rempublicã:&
ſic hoc feciſſet de mãdato publicorũ officialiũ:propter hoc Im-
perator cũ ꝓceribus reſcripſit.ꝙ illa cauſa remitteretur ad curiã
ſuã:quia volebat eam tractari in ſuo conſiſtorio.& ſic fuit deuo
luta ad curiã principis per aduocationẽ : licet de ſui natura non
eſſet in curia tractãda.vt.n.frequẽter facit Papa:poſſet etiam op
poni ꝙ licet conueniatur ex facto ſuo:ex quo tñ negotium per-
tinebat ad dominũ,& nõ ad ſe dedit,ſed fit executio recta via in
bonis dñi:& non in bonis caſtaldionis.vt videmus in fideiuſſo-
re cõdemnato.qui poteſt dare inſolutum bona domini:vel pete
re ꝙ in illis fiat executio:& tñ conueniť ex ſua promiſsione in l.
ſi procuratorem.§.ſi ignorantes.ff.man.vbi eſt caſus ſingularis.
& quod no.in l.venditor.ff.iud.ſol.Aliud eſt quem cõueniri ex
ſua promiſsione:cũ tamen negotium ad aliũ pertineat:& tunc lo
quitur ibi.eſt & aliud conueniri ex ſuo delicto:& tunc loquitur
hic.Tene menti:vt ſi eſt ſoluendo,fiat executio contra eum:ipſe
tamẽ recuperabit à domino per actionẽ mandati:poſtquàm ſpe
cialiter mandauit.& poteſt eſſe vtilitas agentis:quia forte domi
nus eſt non ſoluendo:& ſic nõ erit damnum ſuum:ſed ipſius ca
4 ſtaldionis.qui non potuit recuperare. †In glo.quæ incipiť[.ſed
nonne.]ibi.[So.ſecũdum quoſdam]iſta eſt bona ſo.ex qua no.
ſecundum Iac.bu.ꝙ omnia tribunalia exiſtentia in eodẽ territo-
rio faciũt vnum forũ:licet ſint diuerſi iudices:vnde clericus con
uentus coram iudice ſeculari ciuitatis Padue,nõ dicitur declina
re forum ciuitatis Paduæ ſi petat ſe remitti ad epiſcopũ. itẽ dicit
Bal.cum ſtatutũ ciuitatis Florentię dicat ꝙ nullus Florentinus
ſub pœna capitis poſsit trahere alium.Florentinũ corã epiſcopo
florẽtino in cauſa ſpirituali vel vſuraria,non faciat cõtra ſtatutũ,
quia illa poteſt dici curia florẽtina.cum reſpublica floren.cõſtet
tam ex curia ſeculari quàm eccleſiaſtica:quia cõſiſtit in ſacris:&
ſacerdotibus,et magiſtratibus.vt l.j §.j.ff.de iuſti.& iu.& aliquis
exiſtens de caſtro & communitatu Bononiæ ſubdito epiſcopo
Bononienſi,ſic non dicitur Bononiæ forenſis poſtquam eſt de
vniuerſitate territorij.nec comprehẽderetur in ſtatuto loquente

5 de forenſibus ſecundũ Ia.but.quæ omnia tene menti.† In gl.ibi.
[ſed non indulta per legem redactã in corpore iuris.] Dic iſtã
tene: Doct.& eſt ſingularis & vtilis.& ſimilis eſt in l. hæres ab-
ſens.in prin.ff.de iud.& propter hoc vidi ſemel quendã procura
torem Florentiæ qui habebat multa priuilegia à cõitate Floren-
tiæ propter beneficia impenſa cõitati. & cũ quotidie fierent re-
formationes ꝙ quilibet deberet ſic facere non obſtãte quocũq;
priuilegio.dubitans per hoc derogari ſuis priuilegijs,& non cõ-
pelli vnà cũ alijs,niſi eſſet electus ad compilandũ ſtatuta noua
vna mecum,& cum quibuſdam alijs.voluit ꝙ ſua priuilegia in-
ſererentur in volumine ſtatutorũ:ad hoc vt non cenſeretur eis
derogatum per tales reformatiões generales , cum clauſulis de-
rogatorijs.& cum à me petijt conſilium , dixi ꝙ ſapienter facie-
bat:& allegaui iſtam gl.& gl.in l.hæres abſens. & ſtatuta poſtea
6 fuerunt approbata per conſiliũ.†In glo.ibi. [ſed tu dic illam in
hoc corrigi.] Bar. dicit ꝙ imò nõ corrigit.l.in criminali. inquã-
tum innuit à contrario ſenſu ꝙ cum cœleſti oraculo. i. reſcripto
principis reus poſsit declinare forum ordinarium . & trahere a-
ctorem ad extraordinarium.imò etiam hodie hoc poteſt. ſi ſpe-
cialiter concedatur:& tunc ſi iudex extraordinarius præueniat
in citando,coram illo agitabitur cauſa : & ſi conueniatur coram
ordinario,poterit allegare priuilegium præuentionis : quod eſt
in corpore iuris clauſum.vt l.ſi quis poſteaquam.ff.de iud. & ſic
non cenſetur ſublatum per hanc aut.vt in pręcedenti parte gloſ.
ſed priuilegium generale nõ prodeſt.etiam ſi præueniatur: quia
in hoc non habet iuriſditionem pręueniens contra iudicem deli
cti,vel cõtractus.Et ſic no.ꝙ ſicut inter plures ordinarios locus
eſt præuentioni:ita inter ordinarium & delegatũ.ſecundũ Bart.
ad quod vide c.vt debitus.extrà de appel.

Vbi de poſſeſsione agi oporteat. *Rubrica.*

2 ☞ *Si quis exiſtens in territorio Paduano cum baliſta percutiat exiſtentem in territo-
rio Vicentino,quod in utroque ſortiatur forum: & poſſit puniri.
Quid in mandante?*

LEX VNICA.

1 VBi antem. †De poſſeſsiõe turbata vel vio
lenta poteſt agi in loco violen-
tiæ commiſſę. & in loco vbi eſt poſſeſsio de qua
agitur.h.d.In gl. ibi. [& agã vñ vi,& Bononię.]
Dic imò breuiter quòd non Bononiæ, ſed Muti-
næ.vbi fuit collatus effectus violentiæ.argu.in l. contraxiſſe. ff.
de act.& oblig.Solu.tene menti.illud in contractibus.in quibus
non agitur in loco initiati contractus . vt eſt ille in quo fuerunt
verba prolata:ſed in loco vbi fuit collatus effectus.vt no.j. tit. ij.
l.j.in glo.nos loquimur in delictis.vbi inſpicitur etiam locus in
2 quo delictum fuit initiatum: † & hoc inducitur pro ſolutione.
ſi quis exiſtens in territorio Paduano cum baliſta percutiat exi-
ſtentem in territorio Vicentino,in vtroque territorio ſortitur fo
rum.& poteſt puniri:vide per Bar.in l.libellorum.ff. de accu. &
ſi quis exiſtens in territorio Paduano mandat alicui vt aliquem
interficiat in territorio Vicentino,vel tractatum faciat in vtroq;
territorio poteſt puniri.de hoc in l.ſi vt proponitur.ff.de fideiuſ.
& in l.& ſi amicis.ff.de adul.

Vbi fideicommiſſum peti oporteat. *Rubrica.*

2 ☞ *Hæres quantùm ad petitionem legatorum ſortitur domicilium ubi habet bona ſua
uel maiorem partem.*

LEX VNICA.

1 FIdeicommiſſum. † Fideicõmiſſa &
legata poſſunt peti
in loco vbi eſt hæreditas,vel maior pars eius. h.d.
tex.iuncta l.ſi fideicommiſſum. ff. de iud. & dic
plenè per gl.eo.tit.l.quod legatur.vbi gloſ.diſtin-
guit in quo loco fideicommiſſa & legata ſint ſoluenda:& in quo
2 loco poſſunt peti.†Et not.hic ꝙ hæres quantũ ad petitionem le-
gatorum,ſortitur domicilium vbi habeat bona ſua,vel maiorem
partem.vt j.vbi ſena.vel cla.l.ij.iuncta.l.hæres abſens. in prin.ff.
de iudi.

Vbi conueniatur qui certo loco dare promiſit. *Rubr.*

2 ☞ *Quot modis ſumatur actio arbitraria tam ratione loci quàm alia ratione?*
3 *Generalitas recipit reſtrictionem de idoneitate.*
*Ad ſolennitatem contractus debet inſpici locus contractus:non autem locus ubi fuit col
lata ſolutio.*

LEX VNICA.

1 QVi certo. †Licet ſolutio collata ſit in cer-
to loco poteſt tñ promiſſor eũ
in alio loco idoneo cõueniri. habetur tñ ratio in-
tereſſe actoris:& rei. & ideo actio dicitur arbitra
ria.h.d.de hoc vltimo qualiter intelligatur. dic vt
l.ij.ff.de eo quod cer.lo.an veniat ſimul intereſſe vtriuſq;:an aũt
in diuerſis tñ caſibus,ita tñ ꝙ vbi venit intereſſe vnius,non ve-
niat intereſſe alterius? Dic vt ibi no. In tex.ibi. [ſi ſolutioni ſatis
non fecerit:] quia noluit,vel quia non potuit.vt ff.e.l.j.& primo
caſu eſt in mora.ideo iuſtum eſt ꝙ teneatur ad intereſſe actoris:
ſed non videtur iuſtum ꝙ veniat intereſſe ipſius moroſi. In ſe-
cundo caſu non eſt in mora:ideo videbaẽ ꝙ veniret intereſſe rei
tantũ,& non actoris. tñ dic vt d.l.ij.vbi declaraui anno præteri-
2 to.†In tex.ibi. [arbitraria actione:]quia datur arbitriũ iudici vt
poſsit facere condemnationem vltra ſummã in ſtipulatione de-
ductam,ratione loci vbi collata eſt ſolutio. quod eſt præter na-
turam actionis ex ſtipulatione:quæ cùm ſit ſtricti iuris , non vi-
detur in ea venire niſi ſumma in ſtipulatiõe deducta. vt l. quic-
quid aſtringendę.ff.de verb.oblig.alijs modis ſumitur arbitraria
actio.de quibus dic vt inſti.de act.§.pręterea quaſdã. Venio ad
gl.primam.ibi. [in tribus caſibus.] Tu dic in quatuor.in aut.ex
teſtamento.& in aut.ex ſtipulatu.& in certi. q. ex mutuo. & in
aut.de cõſti.quod dic vt in ll.alleg.in gl.& hęc in arbitraria rõne
loci.ſed in his quę ſunt arbitrarię alia rõne.puta rõne doli cõmiſ
ſi in obligatione cõtrahenda.dic vt l.arbitrio.in princ.ff.de dolo.
& d.§.pręterea quaſdã. Actiones aũt bonę fidei non dicuntur ar
bitrarię ratione loci:quia in illis ex propria natura actiõis poteſt
fieri condẽnatio in maiori quãtitate quàm ſit in obligatione de-
ducta.cum habeant amplã naturã.vt veniant oĩa quæ æqui eſt
venire.vt l.ſi.ff.de condi.ob tur.cau.iuncta l.in bonæfidei.ff.de
eo quod cer.lo.ſequiẽ alia glo.aduerte. In gl.ſeq.quæ incipit. [ſ
quolibet.] ibi. [Expone ergo idoneo.] hęc vera.& cõtentetur:& dic [idoneo.] i. in quo ſortiaẽ forũ ratione originis, vel
domicilij,vel alia ratione:& hoc plenè examina.vt l.j.ff.eo.tit.vi
debatur cõtra:quia ſecundũ hoc iſta generalitas nihil importat,
ſed dic contra:quia ſatis importat,quod videtur nõ debere poſ-
ſe conueniri niſi in loco collatę ſolutionis:quaſi videretur cu-
bet alteri loco renuntiatum.Sed contrariũ eſt:quia non cenſe
ſtipulator alteri loco renuntiaſſe:ſed ſolutionẽ cõtulerat in vno
3 tantũ loco.† Et ſic ꝙ generalitas recipit reſtrictionẽ de idoneita
te:vt l.j.§.de ſac.ſan.eccle.in verbo vnuſquiſq;. cum gloſſella ibi
poſita.In gl.ibi. [Io.dicit ꝙ nõ.] hęc vera ſecundũ Pet.& eius
ſus in l.quæro.ff.de ſolu.& ita no.in l.ij.de bo.aut.iu.poſſ.& l.hæ
res abſens in ſi.ff.de iudi.ſed in loco in quo fuerunt plata verba
contractus,nõ dicatur promiſsio ſortiri forum:qñ ſolutione alibi collata,ſecundũ illã opi.Inquantũ ad ſolennitatẽ contractus
debet inſpici ille locus.non aũt locus vbi collata eſt ſol.ſecundũ
Dy.in l.contraxiſſe.ff.de act.& obli.ideo ſi in inſtrumẽto requi
ritur certa ſolennitas,ſecundũ ſtatuta illius loci debet adhiberi
alias non faceret fidem:vt ſi veniret ſoluenda gabella ſecundum
ſtatuta illius loci,deberet ibi ſolui ſecundũ Bal. quia ſolutio ga
bellæ pertinet ad robur cõtractus.Sed op.contra gl.& id qđ ſu
prà dixi.ꝙ imò videtur ſortiri forum in loco illo. cùm ibi ſit ini
tiatus contractus.vt s.vbi de po.agi oportet.l.vnica.Solu. vt ibi
dixi:quia loquiẽ in delictis.in quibus qnis ſortiẽ forũ tam in lo
co in quo delictũ eſt conſummatum, quàm etiam vbi eſt initia
tum:& vide ad id quod ſuprà dixi.verſi.inquantum.Bartol.in l.
cunctos populos.de ſum.tri.in prin.q.principalis.

Vbi in rem actio exercere debeat. *Rubrica.*

2 ☞ *Venditor quomodo admittatur ad defendendum rem uenditam:quæ poſsidetur per
emptorem?*
3 *Emptor cum quo mota eſt lis ſuper re uendita , qualiter debeat eam denuntiare uendi
tori,ut teneatur de euictione?*
4 *Statutum quòd cauſæ inter conſanguineos compromittantur: & aliquis conſanguineus
malus uendidit tibi rem meam: & cum mouerim tibi litem , ueniat ad te defenden
dum . an poſsit ex perſona ſua petere, quòd cauſa compromittatur ? quia conſan
guineus.*
5 *Differentia an uenditor ueniat ad defendendum rem uenditam , ſuper qua mota eſt lis,
tanquam procurator in rem ſuam uel pro ſuo intereſſe , an tanquam ſimplex pro
curator & nu.2.*
6 *Agens uendicatione,quòd non uendicet dominium.*

1 *In proceſſu libellus.in quo quis petit aduerſarium condemnari ad reſtitutionē rei, quā*
actor aſſerit eſſe ſuam:licet non petat declarari ſe dominum.

LEX. I.

1 IN rem actio.† Actio in rem datur cō
tra poſſidentem:non cō
tra auctorem eius qui non poſſidet.datur tamen
contra illum regreſſus de euictione,ſi ſibi fuit lis
denuntiata:& ſi vult defendere poſſeſſorem, de
euictione,tenetur ipſum defendere in loco vbi
lis eſt inchoata:nec poteſt eum trahere ad forum ſuum.h. d. Et
primò ponit dictum.vſque ibi.[Nam ſi denuntiaſti.]ſ.primo in
genere.poſtea in ſpecie.Secundò tollit quandam obiectionem
quæ poſſet fieri.vſq; ibi.[nec enim.]Tertiò declarat vnum du-
bium ꝙ poteſt contingere circa prædicta.& iſta.l. non videtur
congruere rubricæ:quia rubrica dum dicit. [vbi in rem actio.]
loquitur de loco vbi debet actio intentari.quia dictio vbi eſt ad
verbum loci:ſed tex.loquitur de perſona contra quam debet in
tentari.Sed certè per hoc declaratur in quo loco. i. illa perſona
ſortiꝰ forum:quia actor ſequitur forum rei:ſiue intentetur actio
perſonalis,ſiue realis:vt l.fi.infra eo.ti.In tex.ibi.[ſed contra poſ
ſidentem.] ſubaud. ciuiliter & naturaliter.vel naturaliter tantū
vel ciuiliter tātum:vt no.in l.proxi.in j.gl.circa fi.vel etiā detinē
ſcilicet nullā poſſeſſionem habeat:vt l.officium.ff.de rei vē. Itē
etiā cōtra illum qui dolo deſijt poſſidere:licet nullam poſſeſſio-
nem vel detentationem habeat vt l.ſi autem.§.ſed & is & l. qui
petitorio.ff.de rei ven. tunc tamen datur vtilis,non directa.vt l.
2 dictio.§.ſi is.ff.de noxa.†In tex.ibi. [fruſtra itaque deſideras.]
Intellige hoc niſi venditor veniens ad defenſionem tuam , pro
ſuo intereſſe velit in ſe iudicium aſſumere.tanquam procurator
in rem ſuam:tunc enim incipit exceptio tibi competere ex per-
ſona illius:& debeo cum illo,non tecum litigare. ff.de pe. hære-
di.l.ſed & ſi lege.§.Itē ſi rem diſtraxit.& circa fi.l.niſi dicam &
probem perſonam tuam legaliorem:& intereſſe mea potius te-
cum quàm cum illo litigare:& hoc à principio:ſed poſtquam in
cœpiſſem litigare ſecum,non poſſum agere tecum:& hic eſt tex.
& dictum Doc.in.l.ſi actor.ff.de procu.Eſt autem vtile hoc ſci-
re quia poſtquam incœpiſſem litigare cum illo,ipſe deberet iu-
rare de calūnia:& reſpōdere poſitionibus.nec ecōuerſo poſſum
poſtꝙ faceret te ad iudiciū venire.& rñdere. qa tua rñſio ſibi
nō noceret:poſtquā ipſe venit pro ſuo intereſſe:& tāq; procura-
toris in rē ſuā.iuxta no.per Cy.in l.fi.§.de procura.ſed ſi nō veni-
ret tanquā procurator in rem ſuā,nec pro ſuo intereſſe:ſed tanq;
ſimplex procurator,tūc poſſet petere ꝙ faceret te cōparere ad iu
randum vel rñdendū poſitionibus:quia tua rñſio faceret præiu
diciū illi.vt ex ea poſſit ferri ſnīa cōtra ipſum. quæ tibi nocebit.
& hæc declarant̃ per Bar.in d.l.ſi actor.vbi oīno vide: ſed quō
admittitur ille ad te defendendū hoc modo,cū nō habeat facul
tatem rei reſtituendæ? Reſpōdeo quia cōdēnabitur perinde ac
ſi poſſideret.vt d.§.Itē ſi rē diſtraxit.& ꝓpter hoc ne ſnīa ſit delu
ſoria.ſi vult admitti,hoc mō debet ꝓmittere ſub pœna reſtitutio
nis rei ſi fuerit cōdēnatus.vt hæc habētur per gl.& Bar.notabili
3 ter in l.iij.§.fi.ff.de aliena.iudi.vbi omnino vide.† In tex.ibi.[nā
ſi denūtiaſti.]ſubaudi litē tibi motā.Et notādū ꝙ nō ſufficit. ita
licet vt ibi teneat̃ credere:& arctet̃ ſi nō vult teneri de euictiōe,
niſi mittatur ſibi copia libelli:& eorū quæ acta ſunt cōtra te. vt
no.Bar.in l.empt actio.j.de euic.& l.nō ſolū.§.j.ff.de ope.no.nū.
tur nō ſufficiūt illa.niſi addas ꝙ veniat ad te defendēdū:vt l. ſi
plus vel minus.§.mota.ff.de euic.& l.q abſentē.ff.de ꝓcu. & ſic
nō eſt ſimplex denūtiatio notificatoria,ſed requiſitoria:& ꝓpter
hoc licet ille ſciat litē motā,adhuc illa denūtiatio fieri debet. iu-
xta no.per Bar.in l. denūtiaſſe.i prin.ff.de adul.ſed ſi fortè noti-
ficatoria tātū ,nō eſſet fienda ei qui certus eſt:vt l.j.§. fi.ff.de act.
emp.Sed an cogat̃ præciſè te defendere? dicit Gul.de cu.ꝙ nō:
quia ſpeciales caſus ſunt in qbus tenet̃ pręciſè.inter quos iſte nō
eſt q no.in l.ſed & hæ.§.defendere.ff.de procu.Sed.etiā quæro.
an teneat̃ cautius iudiciū in ſe ſuſcipere:vt ſic ipſe ſit citādus: &
expēſis ſuis ꝓbationes faciat.& nō ſufficiat ꝙ ipſe adſit liti cum
emptore inchoatæ:& ipſe faciat expenſas.Iac.de are.in l. dāni.la
uiſi.ff.de dā.infec.videt̃ tenere hāc ſecūdā partē per l.ſi parentes
infra de euict.in ver.ad cōteſtationē.l.empti.& ita no. Bald.in l.
qui abſentem.ff.de procu.niſi inſtrumento dictū fuerit contra-
rium.& ideo videmus ꝙ notarij ſemper apponūt ꝙ vēditor mo

ta lite emptori,& facta ſibi denuntiatione,veniet ad defenden-
dum:& ſuſcipiet in ſe iudicium omnibus ſuis expenſis : quia ſi
hoc non eſſet dictum:ſufficeret ꝙ adeſſet. In contrarium facit,
quia ipſe tenetur defendere,vt d.§. mota. Sed appellatione de-
fenſionis venit hic ꝙ litem in ſe ſuſcipiat,vt no.per Bar.in l. pa-
ter.poſt prin.ff.de dote præle.ſecurrius tū eſt ꝙ apponatur in in
ſtrumento.& quando ſuſcipit in ſe iudicium tanquam procura
tor in rem ſuam,an teneatur ſatiſdare de iudicato ſol. videtur ꝙ
non.quia cauſa eſt propria.ergo &c.vt inſti.de ſatiſ.§.ſed hodie.
contrarium dic vt no.in d.l.qui abſentem.& in Spe. de ſatiſda.
§.pe.ver.ſed nūquid vēditor.quia principaliter videt̃ ad empto-
rem pertinere cui auferenda eſt res : licet ſecundario pertineat
ad eum.Tene mēti.In in tex.ibi.[nec enim iuriſditionis forma.]
ideſt dicit ꝙ ſi actor & reus ſunt eiuſdē loci.& lis eſt ibi inchoa-
ta : ſed venditor ſit alterius loci & iuriſditionis, non mutabitur
iuriſditio.ideſt non remittetur cauſa ad forum vēditoris : ſed eſt
defendenda in loco in quo emptor fuit conuentus:& cōcordat.
l.venditor.ff.de iudi.ſi tamen venditor ſuſciperet in ſe iudicium
animo nouādi conſentiente actore.& ſic emptor eſſet liberatus.
Iac.bu.diſputando videtur ſenſiſſe ꝙ cauſa deberet remitti ad
forum venditoris.ſed non placet per gl.quæ eſt hic. quæ loquit̃
dicto caſu.& tenet contrarium.quod in eodem foro & loco de
bet defendere.& iſte tex. facit ad quæſtionem diſputātem per
4 Bar.† Si ſtatutum dicat ꝙ cauſæ inter conſanguineos veniant
compromittendæ : & quidam conſanguineus malus vendi-
dit tibi rem meam : & cum tibi mouerim litem , venit ad te de-
fendendum:& petit ꝙ cauſa cōpromittatur ex perſona ſua:quia
conſanguineus meus:non ex tua:quia non eſt conſanguineus.
Nam facit iſte tex.ꝙ non ſit cōpromittenda.quia ille debet de-
fendere te in eodem foro:& non trahere cauſam in alium forum
Bar.determinauit contrarium. quia non dicitur trahere ad aliū
forū:licet poterat cōpromitti. ſed tunc trahere dicitur ad alium
iudicē.Item dicit ꝙ cum ille veniat tanquam procurator in rem
ſuam,& pro ſuo intereſſe,poterit allegare beneficium ſtatuti ex
perſona ſua.licet tibi talis executio non cōpeteret.vlt. idemq; §.
generaliter.ff.man.& l.procurator ad exibendum. §.j.ff. rem ra.
habe.& ibi per eum de illa.q.Bal.verò tenet contrarium.& for-
tè plus ſtudio contradicendi quam pro veritate. Vnde tenerem
ſemper determinationem Bar.reiectis ſubtilitatibus Bal.in hoc
caſu quas tacitare non curo.habetis bene declaratum tex.Chete
beſogna ſtudiare,tu deue ſtudiari vna lectione.& non piu qua-
te coſe,ſe po imperare in vna lectione triſta la vita tua.& ita di-
co ſtudia,tu impera mile coſe in quæſta lectione.venio ad gloſ.
5 † In gl.j.ij.ibi[ſed quid ſi venditor.]Iſta gl.dicitur reuocare in
dubium.& etiam de crimine illud idem ꝙ colligitur ex text. &
ſic videtur ſuperflua.nam ex tex. colligitur à contrario ſenſu.
quia ſi venditor non vult mutare forum,ved locum.poteſt em-
ptorem defendere.& ſic iudicium in ſe ſuſcipere.& hoc idē de-
terminat gl.Sed aduerte.quia gl.poteſt intelligi quando vult in
ſe ſuſcipere iudicium animo nouandi,& liberandi emptorem à
iudicio.tex.autem dicit quando non animo nouandi,& tunc gl.
eſt notabilis:quia tenet ꝙ in eodem foro poteſt etiā inuito acto-
re:& idem tenet gl.in l.liberto.§.fi.ff.de neg.geſt. Contrariū de-
terminant Doc.per l.ſi mandato meo.§.j.ff.man.quia non cogit̃
actor liberare reum à iudicio.ſi non vult.per illū text. ſed ſi vult
defendere,& in ſe iudiciū ſuſcipere.non animo nouandi:ſed tan
quam procurator in rē ſuam,tunc cogitur actor ab ipſo princi-
pio ipſum acceptare:& tunc non poterit amplius facere empto
rem ad iudicium comparere ad reſpondendum, vel iurandum.
& ſic erit liberatus.vel ſi non vult ipſum admittere,debet allega
re & probare ſecundū emptoris allegationem:& vellem potius
cum eo litigare ꝙ qualiter probatur dic vt l.ſi actor.ff.de procu.
& in hoc differt iſte caſus à præcedenti:quia illa gl.vult ꝙ indi-
ſtinctè actor teneatur venditorem.admittere, & reum liberare.
ſi autem venditor velit venire vt ſimplex procurator,nō ſuo in-
tereſſe:& tunc actor indiſtinctè teneatur eum admittere. etiā ſi
dicat perſonam domini legaliorem:quia poteſt ſe defendere per
procuratorem.hoc nō ob.vt l.j.§.viſus.ff.de procu.tūc tū tenebit̃
procurator facere dominum comparere ad reſpondendū poſi-
tionibus.& iurādū de calūnia:niſi habeat mādatū ꝙ aliud ſit rñ-
6 dendū.Sequit̃ alia gl.† In gl.quæ incipit.[ſ.rem.]op.contra tex.
dū dicit[dominiū vendicantē.]& ſic vult ꝙ agens rei vēdicatio

v

ne vendicat dominiū.contrà.quia illud vendicat quis quod nō habet ſed ipſe aſſerit ſe dñm ergo non vēdicat dominium.gl. fatetur & exponit dominium.i.rem ratione dominij quod ipſe habet nā eſt differentia inter rē & dñium eius:quia res eſt corporalis,ſed dominiū eſt ius incorporale rem autem non habet cum alius poſsideat:licet habeat dominiū & ſic nō vendicat id quod habet: ſed id quod non habet vel dic ꝙ nec dominiū habet perfectè ex quo deficit ſibi poſſeſsio & ſic text.ſtat propriè . Prima ſolutio magis placet,& per eam determinatur quod † procedit libellus in quo quis petit aduerſarium condēnari ad reſtitutionē rei,quā actor aſſerit eſſe ſuam:licet non petat declarari ſe dominium ſed in contrarium facit:quia in rei vendi. debet concludi ad declarationē dominij.vt l.ex diuerſo.§.j.ff. de rei vendi. ſicut in alia quacunq; actione reali concluditur ad declarationem iuris realis.vt in l.ſicuti.§.ſi quæratur.ff.ſi ſer.vend.videſ ꝙ vtroq; modo poteſt concludi & rectius cū petitur declaratio dominij & iuris agentis:quia illa petitur iure actionis:& facta declaratione:licet reus non fuerit condēnatus ad reſtitutionē rei, ſed tamē tacitè cenſetur condemnatus:& ſiue condēnetur expreſsè , ſiue tacitè hoc dicitur expediri officio iudicis deſeruiēte actioni reali.vt l.licet minimā.& l.regulariter.ff.de peti.hæred. & econuerſo licet non petat declarari dominiū:ſed petat aduerſarium condemnari ad reſtituēdū , quia res eſt actoris procedit libellus per iſtam glo.& per l.j.in prin.ff.de rei vendi.petitur res , ſed tacitè cenſetur petita declarans dominiū vnde iudex poteſt eum dominum declarare licet nō fuerit expreſsè petitum:& ita not.per Bar.in d.l.ex diuerſo.§.j. quia nō ſolùm in eo quod eſt petitum ſed etiam in cauſa petendi iudex poteſt expreſsè pronuntiare: vt not.per Inno.in c.ſi.poſt prin.de ordi.cogni.Tene menti:non ſunt alia.

2 *☞ Per miſsionem in poſſeſsionem ex primo decreto q. ius acquiratur. & nu.13.& 15.*

3 *In caſu iſtius l.miſſo actore in poſſeſsionem ex primo decreto : an teneatur colonus uel inquilinus rem dimittere?*

4 *Facta nominatione abſentis,in quo differat proceſſus huius legis , & nominatio de qua hic,ab illa de qua habetur in auth.qua in prouincia.ſupr à ubi de cri.agi opor.*

5 *Si agatur poſſeſſorio,quòd habeat locum prouiſio huius legis.*

6 *Poſsidens alieno nomine,& conuentus rei uendicatione ſi oppoſuit quòd poſsidet alieno nomine:ante litem conteſtatam poſsit pœnitere.& dicere ſe poſsidere nomine ſuo, & uelle iudicium ſuſcipere?*

Si aſſerit quod poſsidet nomine alieno,non tenetur hoc probare , & abſoluitur ab inſtantia iudicij.

7 *Si non uult dominum nominare,quomodo procedatur contra eum: & an præiudicet domino abſenti:& ſi abſens poſtea compareat , an debeat ſibi dari nouus libellus? & nume.8.*

8 *Quando abſenti aſsignatur aliquis terminus,debet ſibi notificari:aliàs ipſum nō arctat.*

9 *Peremptorium q. requiratur in tribus caſibus,& extra iſtos caſus quælibet citatio dicitur peremptoria etiam ſi in ea non apponatur uerbum peremptoriè.*

10 *Ad hoc ut fiat miſsio in poſſeſsionem ex primo uel ſecundo decreto , non ſufficit prima monitio ſeu aſsignatio termini ad comparendum : ſed requiritur peremptorium. & nume.9.*

11 *In actione reali quod non ſit locus miſsioni ex ſecundo decreto.*

12 *Emphyteuta,feudatarius,uel uſufructuarius conuenti actione reali, an poſsint declinare iudicium nominando dominum:ut in hac lege.*

13 *Abſens requiſitus ſi poſtea compareat,tamen non habeat niſi ciuilem poſſeſsionem , an poterit conueniri rei uendicatione.*

14 *Miſsio in poſſeſsionem ex primo decreto,an ſit ſufficiens titulus ad præſcribendum?*

LEX II.

SI quis. Iſta eſt ſingularis lex & alibi non habetur in toto corpore iuris ciuilis:licet de iure canonico tranſſumptiuè habeatur in c. quoniam frequēter.§. ſunt & alij extrà vt lite non conteſtata. & eſt l.
1 quotidiana.& h.d.† Poſsidens vel detinens rem alieno nomine ſi conueniatur actione reali,& velit iudicium declinare: & cum agente non litigare , ſed transferre in illū cuius nomine detinet vel poſsidet , poteſt vel debet ab ipſo principio illud in iudicio nominare:& petere ſe abſolui,& nō compelli litigare:ſed debere procedi contra illum.& hoc facto denuntiandum eſt abſenti: vt per ſe vel per procuratorem infra certum terminum compareat ad litem ſuſcipiendam:& ſi comparuerit, litigabitur cum illo:ſi verò non comparuerit,iterum citabitur legitimè: & peremptoriè,& ſi ſic non cōparuerit,lis habebitur pro conteſtata quātum ad triplicem effectum.ſ.interrumpendum præſcriptionem ſi non erat dñs:ſed eam præſcribat: & quantum ad hoc vt actor mittatur in poſ.ex primo decreto per quā miſsionem ſtatim efficitur verus poſſeſſor, & abſens ſi poſtea cōpareat , non auditur de poſſeſsione,ſed de proprietate: & ſic de reo efficiť actor.h.d. ſingulariter:& aduerte:quia quaſi conte.non ſufficit ad ferendā diffinitiuam , nec ad capturam perſonæ ſed ſolū ad dictos effectus,& iſte eſt caſus in l.conſentaneum.j. quomodo & quando
2 iud.† Sed ſi lis non eſſet conteſtata: nec ꝗa per promiſsionem in poſ. ex primo decreto non acquireret miſſus poſ. ſtatim ſed demū poſt annum.ſecundū vnam opi.vel acquirit ſtatim:tamē reuocabitur vſq; ad annum ſed poſt non reuocabitur ſecundùm aliam opi.quā tenent Canoniſtæ quod dic vt no.in l. ſi quis em-
* ptionis §.ſed & ſi quis.j.de præſcript.xxx.anno. Et hoc in reali actione.Sed in perſonali ſi fiat,idem quod in reali ſed in alia re, nunquā poſsidet quouſq; ſit peruentum ad ſecundū decretum: ſed detinet:vt l.iij.§.ſi.ff.de acqui.poſ. & de proprietate offerendo ſatiſdationem de iudicio ſiſti.Si verò ſit poſt ſententiam,pro exceptione ipſius ſtatim acquirit dñiū in poſ. & aduerſarius nō auditur nec de proprietate,nec de poſ.vt l.properandum.§. ſin autem reus.ſ.de iud.Fuit autem inuentus proceſſus iſtius l.in fauore actoris:vt perueniat ad intētionem ſuam : quia licet ante iſtam legem poſſet agere rei vendicatione contra colonum & inquilinum:quoniam habent facultatem rei reſtituende per l.officium.ff. de rei vendi. Proceſſus tñ agitatus contra illum non faciebat præiudicium locatori:vt infrà res inter ali. ac. per totum. Et ſic nō habebat intentionē ſuam : ſed procedendo ſecundùm iſtā legē conſequitur intentionē ſuam ſaltē in acquirēdo poſſeſsionē rei propter quod de actore efficitur reus & vbi prius habebat probare de dñio,nunc habebit neceſſe:ſed incumbet onus il-
3 li locatori probare ſe eſſe dñm.vt in ſi.huius legis.† Item ꝗa ſi ille locator nō erat dominus,ſed poſſeſſor cū titulo & ſic præſcribat contra actorem:qui re vera eſſet dñs interrumpitur præſcriptio & perpetuať actio ita ꝙ licet poſteà ad vlteriora non procederet,nec faceret ſe mitti in poſ.poterit agere vſq; ad quadraginta an.ſicut enim per verā conteſtationē interrūpitur præſcriptio longi tēporis.vt l.moræ j. de rei ven. & perpetuatur actio ad xl. annos.vt infrà de præſcrip.triginta an.l. ſi.ita & per iſtam quaſi conteſtationem quod eſt not. Iſtud autē de perpetuatione non dicit tex.ſed Gul.de cu.ita intelligit.Secundò eſt vtilis prouiſio huius l.ipſi colono ,vel inquilino conuento quoniam ante iſtam l.cogebatur ſubire iudiciū poſtquā detinebat: ſi nolebat detentionem dimittere per dictā l.officiū. de rei ven. iuncta l.ſi. nunc verò per hanc l.poterit declinare iudicium: & nihilominus detinet quouſq; declaratum ſit ad quem res pertineat illo cōparente & iudicium ſuſcipiente nec puto quòd actore in poſſ. miſſo & acquiſita poſſ.propterea teneatur colonus,vel inquilinus dimittere &c.quouſq; ſit declaratum per diffinitiuam non pertinere ad locatorem. Tertiò eſt vtilis prouiſio huius l. ipſi locatori cuius intereſt ſcire litem motam & eam defendere ne ſi ferretur ſententia lata cōtra colonū vel inquilinum, durior fiat eius conditio:quia licet non præiudicet ſibi totaliter: facit tamen magis
4 prçſumptionem ergo &c.arg.in l.à ſententia.ff.de app.† Differt autem proceſſus huius l.& nominatio de qua hic ab illa de qua habetur in auť.qua in prouincia.ſ.vbi de cri. agi opor. quia per iſtam conuentionem eximitur à iudicio,& transfertur iudicium contra abſentem:ſed per illam non ratio quia ibi conuenitur ex facto ſuo vnde fit ibi nominatio de abſente:intellige vt inſtruat cum ſuis defenſionibus.In tex.ibi.[poſsidens.]i.detinens.vt colonus,vel inquilinus quorum corpore locans retinet naturalem ſed ciuilem animo ſuo vel tene propriè vt ille qui precario poſsidet,penes quem interdum eſt naturalis & tamē ambas habet alieno nomine non tamen prædicti prætendunt aliquod ius dominij directi,vel vtilis ſi autem prætendunt: vt emphyteuta vel feudatarius,vel etiam fructuarius, qui prætendit ius vſufructus,an poſsint ſe eximere à iudicio hoc modo? gl primò dubi-
5 tat dic vt dicam ſuper ea.† In tex. ibi. [per actionem.] in rem vt eſt rei vendi. Idem ſi actio erat mixta cum petito haberet idem, ſi erat perſonalis in rem ſcripta ſecundùm doct. aliàs in actione mere perſonali non haberet locum proceſſus huius l.ſecundùm Inno.in c.inter quatuor.de maio.& obe.Quid aūt ſi agatur non petitorio:ſed poſſeſſorio? gl.decreti dicit idem ꝙ non habeat locum prouiſio huius l.xij.q.ij.c.quicunq;.ſed Doc. tenent contra-
6 rium per glo.quæ eſt in l.locum.§.j.ff.de tabu.exhi.† In text.ibi.

debet

[debet ſtatim.] a ideſt ante litem cõteſt. cum iſta ſit exceptio dilatoria vnde poſtea opponere eam non poteſt ad declinandum iudicium: poſſet tamen ille qui propoſuit eam opponere ante litem conteſta. & dicere ſe poſsidere nomine ſuo: & velle iudiciũ ſuſcipere: ſecundum Iac. de ra. & Cyn. ar. in l. electio. §. ſi is. ff. de noxa. An autem teneatur probare ꝙ poſsidet alieno nomine ſi hoc aſſerat? Cy. & Pe. ꝙ ſic. & aliter non euitat iudicium. Bar. tenet contrarium. ꝙ ſtatim abſoluitur ab inſtãtia iudicij: niſi actor probet quod poſsidet nomine ſuo: & tunc Innocenti. in hoc ſentit mendacium. ꝙ poſſeſsio transfertur in actorem. vt l. fin. ff. de rei ven. & ita Inn. in c. quoniam frequenter. vt lite non cõte. [Si] autem non vult nominare dominum in iudicio poterit procedere. ſententia tamen lata contra eum: & etiam miſsio in poſſ. & oblatio rei non præiudicabunt abſenti qui locauit. nec op. l. peregrẽ. §. quibus explicitis. ff. de acqui. poſ. quia ibi quando colonus, vel inquilinus expellitur à priuato. quo caſu locans perdit ciuilem: & non habet poſſeſsionem. ſecus quando expellitur à iudice. qui non intendit præiudicare niſi ei qui expellit ſecundum Inno. qui ita eleganter not. in c. quoniam. & etiam Bar. tangit hic. & ſemper allegatur iſtud dictum. In tex. ibi. [eaq; ad notionem eius perducendo.] † Iſte tex. ſemper allegatur ꝙ quando abſenti aſsignatˀ aliquis terminus. debet ſibi notificari. aliàs ipſum non arctat. Et vide id ꝙ no. Bar. in l. Labeo. ff. de iureiu. ſed per quem fiet iſta notificatio? videtur ꝙ per ipſum colonum, vel inquilinum nominãtem: vt in auth. qua in prouincia. contrariũ tenent Pe. & Cy. quia ſi hoc committeretur ſibi: & ipſe diceret ſe notificaſſe: & tamen non notificauit, proceſſus factus contra abſentem ſibi non noceret: ideo cautius eſt ꝙ actor faciat per iudicẽ notificari: & puto quòd expẽſis ipſius coloni, vel inquilini nominantis: quia ſua nominatio eſt cauſa ꝙ iſta expẽſa fiat. argu. eorum quæ not. in l. ſecunda. ff. quibus ex cau. in poſſeſ. ea. In tex. ibi. [actoris intentiones excipiat.] Docto. intelligunt qđ ſi abſens compareat, debeat ſibi dari nouus libellus: nec contra eum procedatur virtute veteris libelli porrecti contra colonum vel inquilinum. Albericus dicit ſe obtinuiſſe in practica quòd procederet virtute veteris libelli. dummodo addantur ea quę dicta erant contra colonum, vel inquilinum, & nunc dicantur cõtra ipſum abſen. & comparentem. Et eſt vtilis iſta inueſtigatio quia tunc non ſoluetur noua gabella. ſi virtute ſtatuti veteri libello ſoluenda. ſed tenendo primam opinionem ponamus ꝙ conuentus habebat ciuilem et naturalem: puta pręcariò: quomodo poterit nouus libellus dari contra comparentem? cũ nullam poſſeſsionem habebat. nec detentionem. Reſpondeo. qa poteſt vacare pręcarium. & poſſeſsionem ciuilem & naturalem recuperare: & ſic habet facultatem rei reſtituendæ. Adde ꝙ no. in l. Pomponius. §. ſi is qui. ff. de acqui. poſſ. In tex. ibi. [conteſtata.] Sed vnde oritur iſta conteſtatio, in qua requiritur narratio: & reſponſio, cum hic non interuenit niſi narratio? Reſpondeo ex negatione coloni: qui conuentus negauit eſſe actoris. & dixit ad abſentem ſeu locantem pertinere. quàm negationem abſens non comparẽdo dicitur approbaſſe: qui ſi comparuiſſet, & negaſſet, facta eſſet vera conteſt. In tex. ibi. [vt pote domino poſſeſsionis abſente locatore. quem colonus vel inquilinus aſſerit eſſe dominum. & tamen poteſt eſſe ꝙ non ſit. imò ipſe actor cõtra quem ipſe actor pręſcribebat tit. & bona fi. vt s. aliàs iſte tex. videretur ſibiipſi contrarius. dũ hic appellat eum dominum. & ſ. dicit contrarium. ꝙ præſcribebat. & ſic non erat dominus. vt l. ſequitur. §. lana. ff. de vſuca. † In tex. ibi. [edictis legitimis.] ideſt tribus citationibus. quæ. habent vim peremptorij. vt l. tres denũciationes. infra quomodo & quando. iu. vel vna pro omnibus. apponendo iſtud verbum peremptoriè. vt l. ad peremptorium. cum l. ſeq. ff. de iudi. eſt ergo hic expreſſum quòd ſicut citatio peremptoria requiritur ad ſententiam audiendam, ita ad miſsionẽ ex primo & ſecundo decreto. & hoc vult gl. in l. præſenti. s. de his qui ad eccle. confu: & Inno. in c. ad petitionem. de accuſa. dicens ꝙ in tribus caſibus requiritur peremptorium. ſ. vt pueniatˀ ad diffinitiuam. Item ad interlocutoriam ab obſeruatione iudicij. Item ad miſsionem ex primo & ſecundo decreto: extra iſtos quælibet citatio etiam vnica, cenſetur peremptoria: licet nõ fuerit facta per edictum: vt dixi in l. properãdum. §. & ſi quidem. s. de iudi.] Sic ergo no. ꝙ non ſufficit prima nuntiatio & aſsignatio termini ad comparendum. quantum ad hoc vt fiat miſsio ex primo decreto: licet ſufficiat quantum ad interrumpendam præſcriptionem: & vt lis habeatur pro conteſt. ſed requiritur alia citatio peremptoria: vt hic in text. ibi. [ſummatim diſcutiens:] quia non credit ſimplici aſſertioni agentis, quòd res ad eum pertineat iure dominij: ſed faciat ſibi fieri fidẽ ſummatim. Sed an ſufficiat iuramentum? videtur quòd ſic per ea quæ not. in l. cum proponas. & authẽ. ibi poſita. infra de bon. aut. iudi. poſ. dic contra. quia ibi quãdo abſenti nullum fit præiudicium in proprietate vel poſſeſsione: quia comparens & ſatiſdans de iudicio ſiſti recuperat poſſeſsionẽ ideſt detentationem: hic verò fit præiudicium in poſſeſsione. quoniam miſſus actor requirit & abſens poſtea comparens eam nõ recuperat: etiam ſi velit de iudicio ſiſti ſatisdare: ideo requiritur probatio. ſaltem per teſtem: & ideo dicitur ſummaria. per ea quæ dixi in l. iudices. s. de iudi. ſed ſi fieret plenum præiudicium. requireretur plena probatio. circa quod vide quod no. Bar. in l. ſi quis à liberis. §. ſi vel parens. ff. de libe.
11 agno. & in l. j. de præto. ſtipu. † Vltimò dicit Bal. ꝙ iſte tex. in fi. allegatur. ꝙ in actione reali non eſt locus miſsioni ex ſecũdo decreto: ſed neſcio vnde hoc neceſſario colligatˀ: ſed dic de hoc vt plenè no. per Bar. & gl. in l. ſi finita. §. Iulianus. de dã. infec. & vide circa materiã huius. l. ꝙ no. in Spe. de primo decreto. §. reſtat. ver. hoc etiã no. cũ ſeq. per duas colũnas. Veniamus mõ ad gl. aduertatis: capio primã gl. Iſta glo. j. format duas quęſtiões. nã iſta l. ſine dubio procedit qñ cõuẽtus alieno nomine poſsidens vel detinens nõ prętendebat aliqđ ius in re.
12 † Quid ſi pręt ẽdebat? vt emphytheuta, feudatarius, vel vſufructuarius. Sol. dicit idem. Gl. videtˀ tenere cõtrariũ. ꝙ tales nõ poſſint declinare iudicium ſic nominando. cum ratione iuris quod prætendũt videantur proprio nomine poſsidere: & nõ alieno. iõ tenentˀ rem defendere. Doc. diſtingunt. aut conueniuntur ratione iuris ꝙ pretendunt: & de iure abſentis nihil dicit actor. vt qđ dico te non eſſe emphyteutam, vel feudatarium. & ſuperficiariũ vel fructuarium, ſed me: & fateor ꝙ Titius quẽ tu recognoſcis in dominum directum, eſt directus dominus: & volo ipſum in dominum recognoſcere. & tunc vera eſt illa opi. gl. qđ non poteſt euitare iudicium: nec habet locũ proceſſus huius. l. aut ego te cõuenio pro toto iure: quia dico me eſſe directũ dominũ, non Titium. nec te habere vtile dominium. & tunc habet locum prima opi. quia agitur de pręiudicio illius. Certè etiã in primo caſu licet agatur ratione iuris ꝙ tu pretendis. dũtaxat poteſt eſſe præiudiciũ illi Titio: qa fortè intereſt ſua magis habere te in emphyteotã, vel feudatariũ quã me: & quia fortè ipſum recognouiſti. & nõ eſt certum ꝙ ego debeã ipſum recognoſcere. ideò poteſt dici ꝙ etiam in primo caſu debeat fieri denuntiatio domino abſenti. aliàs proceſſus agitatus inter te & me nõ faciet illi pręiudi-
13 cium. † Secũda quęſtio eſt ponamus. ꝙ abſens requiſitus cõpareat. tñ non habet niſi ciuilem poſſeſsionem, an potero agere cõtra eum rei ven. in gl. ſunt opi. Doct. diſtinguunt. aut habet facultatẽ rei reſtituẽdę: vt quia aliàs habet naturalẽ præcario quæ ab eo poteſt aduocari. & ſine dubio põt cõueniri. & ita intelligitur ꝙ no. ff. de rei vendi. ſuper rubrica. & l. Põponius. §. ſi is qui. ff. de acquirẽ. poſſ. Idem videtˀ ſi nõ poteſt naturalem recupare: vt quia conceſsit alteri vſumfru. vel dedit in feudũ, vel emphyteuſim. & ſic ipſe prætendit directũ dominiũ. nam poteſt in me transferre ſuam ciuilem. per quã translationem transfertur etiã directum dominium: ꝙ pręt ẽdit: & hoc mihi ſufficit: quia poſtea alij recognoſcent me directum dominũ: aut non prætẽdit aliquod ius: puta poſsidebat ſeruũ meũ bona fide q aufugit ab eo: & ſic perdit naturalẽ poſ. & retinet ciuilẽ. vt l. j. §. per ſeruum. de acqui. poſ. iſto caſu non dabitur contra eũ rei ven. vt poſsit cõdẽnari ad reſtitutionem rei. ſed vt caueat de reſtituendo eũ cũ ad manus eius pueniret: vt l. ſi à bõęfidei. ff. de rei vẽ. & vide ad iſtã q. l. cuiuſcũq;. ff. de vſufru. In gl. ſeq. in fi. ibi. [per auth. qua in prouincia.] ſed illa loquitˀ i alio caſu. Doc. tñ tenẽt ęquitatẽ huius l.

a ¶ Stati. Adde ꝙ iſta dictio aliqñ importat valde lõgius ſpatiũ. videlicet. xx. an. tex. eſt in l. j. in §. fi. & ibi glo. in verbo ſtatim. ff. de iur. fiſ. qñque verò magis qñq; minus. ſecũ ſubiectã materiã. vt eſt in gl. i verbo ſtatim in c. qcũq; lxxvij. diſ. & gl. in c. j. đ mu. peti. Bar. & alij in l. j. in §. qui pręſes in fi. ff. de ver. ob. l. tãtũ proprię & de ſui natura intelligitur ſine aliquo interuallo vt in l. ędiles. in §. Itẽ ſciẽdũ. ff. đ ędil. edi. & firmat expreſsè Io. de Im. in l. diuortio. in pr. colũ. ff. ſo. matr. Itẽ iſta dictio ſtatim importat ipſo iure ita Bar. i l. imperator. ff. đ iure fiſ. & in l. iubemus. in fi. §. ſanè. C. de ſac. ſan. eccleſi.

extendi ad rem mobilē quia eadē ratio viget in ea:& nulla l.per
hoc corrigit:licet iure nō caueatur. In gl.fi.poſt prin.ibi. [Sol.vt
ibi in l.properandum.] Dic ibi glo.loquitur confuſè.dic contra
ꝙ in l.ſi quis emptionis.§.pen.miſsio in poſſ.in actione reali fuit
facta lite non conteſtata: nec quaſi conteſtata vnde non acqui-
rit poſ.ſtatim: ſed poſt annum ſecundū vnam opi. vel acquirit:
ſed reuocabitur vſq; ad annū: qa eam recuperat abſens ſi infra
annum ſatiſdet de iudicio ſiſti ſecundū aliam opi. quam tenent
Canoniſtæ & hoc eſt de quo loquitur glo.illa in fi. Sed hic poſt
litis quaſi conteſt.quo caſu ſtatim acquirit l.properandum.§.ſin
autem.dic ꝙ hic fuit facta miſsio per exceptionē ſententiæ: quo
caſu abſens ſiue condemnatus nō recuperat. Et ſic diſtingue vt
14 ex ſuperioribus patet hic em̄ erat facta miſsio ante diffinitiuā.† In
gl.ibi.[Rn̄deo vſq; ad x.an.] quia poſito ꝙ actor nō foret domi
nus,prout aſſerit:ſed ille abſens locator,actor poſtquam acquiſi
uit poſſ. præſcripſit longo tempore ſi tantū tacuit aduerſarius.
Alij reprehēdunt gl.quia præſcriptio longi tēporis nō currit ex
ſola poſſeſsione ſine ti.vt l.nullo.j.de rei vendi. Sed hic non ha-
bebat niſi titulum primi decreti & ille non eſt titulus ſufficiens
ad præſcribēdum ſicut nec ad acquiſitionem dominij cū iudex
nō intendat trāſferre dn̄iū: ſed cōſtituere pignus prætoriū ergo
nec vſucapiēdi cōditionē:ſed audiet̃ vſq; ad xxx.an.quia in prę
ſcriptione lōgi tēporis nō requiritur titulus ſed ſufficit ſola poſ-
ſeſsio. Et illā opi.tenet Cy.in antiqua lec. poſtea fecit aditionem
ex dictis Gul.de cu.ſuſtinendo gl.quia iſte actor potuit præſcri
bere longo tēpore ex gn̄ali ti. pro ſuo quia fuit miſſus in poſſeſ-
ſionem rei tanquā ſuæ: & eā tanquā ſuam poſſedit ſecus ſi non
tanquā ſuam vt contingit qn̄ fit miſsio pro debito pecuniario
actione perſonali quia miſſus tenet bona tanquā pignus & tan-
quā aliena & iſta eſt vera poſſet etiā dici ſecundū Bar.ꝙ ſi prius
habebat ti.præſcribet ex illo tit.licet ex eo non habuerit poſ. ſed
per miſ.in poſ.per l.cùm ſolus.cū ibi plenè nota.ff.de vſucap. Et
vide quod idē Bar.no.in l.eū qui ædes. poſt prin. & l. ſi is q pro
15 emptore.§.pe.ff.de vſucap. In gl.ibi.[aliud† autē eſt in noxali.]
Dic ꝙ iſta gl.vult ꝙ in actione noxali & in cauſa dā.infec. quæ
habet naturā noxalē:& in quibus propriè cadit primum & ſecū
dū decretū acquiratur dn̄iū ſtatim ex primo decreto qd' eſt fal-
ſum,imò nō niſi ex ſecūdo:vt l.ſi finita.§.ſi plures.ff. de dā.infe.
qui loquit̃ in cauſa dā.infec.& l. ædiū.in fi.ff.de pecu. vbi patet
ꝙ in cauſa noxali miſſus ex primo decreto tenet rē loco pigno-
ris:nō iure dn̄ij. Alij fatebantur hoc in cauſa dā.infec.vbi fit miſ
ſio in re mobili:ſed in actione noxali. vbi fit in re mobili: cuius
poſſeſsio eſt vtilis & abiecta: dicebant ſtatim acquiri dominiū.
vt no.in l.iubere cauere.ff.de iuriſ.om.iudi. Sed gl.iſta non facit
differentiā:nec eſt fienda per d.l.ędium. In gl.ibi.[ſed in actione
perſonali vſq; ad xx.ann.] Tu dic etiā vltrà:qa miſſus ex primo
decreto in actione perſonali nunquā poſsidet nec dn̄iū acquirit
niſi ſibi adiudicet̃ ex ſecundo decreto: ergo quouſq; ſit ad illud
peruentū auditur abſens de proprietate & de poſſeſsione ſi ſatiſ
dat de iudicio ſiſti niſi facta fuiſſet miſsio in rem debita & peti-
ta quia tunc idem quòd in reali ſecundum Gul.

2 *Qui ſortitur forum in aliquo loco ratione cōtractus,uel quaſi,uel ratione rei quæ eſt ibi:non poterit tamē conueniri in eo loco niſi ibi reperiatur nec eſt ibi remitten dus,& q̃ tamen poſſit ibi citari:& ſi non comparet,quomodo procedatur?*

3 *Qui cœpit rem meā mobilem poſsidere in aliquo loco,poſſum ipſum ibi cōuenire:etiam ſi alia ratione nō ſortiatur ibi forum:etiam ſi res non erat ibi manſura neque hoc caſu legatus conuentus habet ius reuocandi domum.*

Quid ſi quis reperiatur ibi cum illa,tanquam uiator?

4 *Quando quis habet plures iudices coram quibus poteſt conueniri,electio eſt actoris co ram quo conueniat.*

LEX III.

1 Actor rei. † Actio in rem poteſt intētari in loco
vbi reus ſequitur forū aliqua rōne pu
ta originis,vel domicilij, vel aſsiduæ conuerſationis,
vel communis patriæ:& etiam in loco vbi eſt res quę
petitur.ſed in alia actione non ſortiatur forum quia ex hoc ſolo
dicit̃ forū ſortiri in actione reali.h.d.ſcd̄m intellectū gloſſarū hic
& j.ti.ꝑxi.l.j.in gl.ſuper verbo degit.& ff.de iud.l.hæres abſens.
§.ꝓinde.in gl.ij.mag.in fi.dū dicit. Itē ratione poſſeſsionis: & in
dicto loco vbi eſt res,pōt quis cōueniri actione reali,nō obſtāte
quocunq; priuilegio generaliter conceſſo, ꝙ nō poſsit conueni-
ri niſi ſub certo iudice. Nam intelligitur niſi ratione delicti, vel
contractus,vel rei de qua agitur,conueniat̃,vt c.j.de priui.li.vj.
2 & dixi in auſ.qua in prouīcia. † Et intelligo iſtud ſi aduerſarius
reperiatur in loco vbi res eſt aliàs non,ſi ibi nō habet domicilii
ſicut in foro qui cōtrahitur rōne cōtractus:vel quaſi in quo nō
pōt quis cōueniri ſi ibi non reperitur:nec ibi eſt remittendus.vt
d.l.hæres abſens.& in c.romana.§.contrahentes.de fo.compe.li.
vj.poterit tn̄ ibi citari.& ſi non comparet, poterit fieri miſsio in
poſ.ex primo decreto per iudicem illius loci: qui habet rem ſub
ſua iuriſditione ſicut dicitur in d.§.contrahentes: qn̄ cōuenitur
rōne cōtractus ibi celebrati ſi ibi non habet domiciliū: qa nō eſt
fortior forus ille qui cōtrahitur occaſione rei de qua agitur: quā
ille qui cōtrahit̃ rōne contractus nec poterit ad vlteriora proce
di:etiā ſi ſit ibi ſtatutū ꝙ poſsit procedi lite nō conteſtata ad diſ
finitiuam vt dixi in l.properandū.& hoc tene menti qa per alios
nō tangitur aliàs non eſſet differentia inter forū qui contrahitur
rōne domicilij,vbi pōt cōueniri licet ibi præſentialiter nō ſit &
illum qui contrahitur ratione cōtractus vel alia ratione. in quo
nō poteſt cōueniri:niſi ibi reperiat̃ & tene menti:quia hoc malè
declarat̃ per doc. Et aduerte quia circa intellectū iſtius l. Cano-
niſtæ habuerunt diuerſas opi.vt no.in c.ſanè.de fo.cōpet. Nam
quidam tenuerunt quod rei vendicatio non poſsit intentari niſi
in loco vbi eſt res ꝓpter verbū[iubemus.] quod eſt hic in fi.&
importat neceſsitatē hoc eſt falſum et cōtra prin.l.vbi dicit̃[ſiue
in rem ſiue in perſonā.] Et ſic vult ꝙ actio in rem poſsit intenta
ri in quolibet loco vbi reus ſortit̃ forū. Alij dixerunt ꝙ in loco
vbi eſt res pōt reus cōueniri:ſi vult pati.ſed ſi nō vult, nō cogit̃
ibi rn̄dere:ſed debet remitti ad locum domicilij: vel in alio loco
vbi quis ſortitur forum non poteſt etiam inuitus conueniri: iſta
eſt etiam falſa. vt hic patet in verbo [iubemus.] quod importat
neceſsitatem:& ſic etiā inuitus poteſt cōueniri eſt tertia opi.quā
dixi in ſummario quod in quolibet iſtorū poteſt inuitus conue-
niri & ſic actor habet plures iudices & electio pertinet ad eum
dūmodo ibi reperiatur ſed in loco domicilij:etiā ſi non reperiat̃
& ita intellige gl.j.in fi. Adde qd' licet iudex loci vbi res eſt, ha-
beat iuriſditionē ſupra rem:nō ſic ſuprà perſonā quæ ipſam poſ
ſidet.vt l.libertus.§.ſola.ff.ad muni.ideo nō poſſet capere perſo-
nam:etiā in caſu quo poſſet capere perſonā ſibi ſubiectā.vt in ca
ſu l.conſentaneū.j.quō & qn̄ iudex nec etiā excōicare:ſi eſſet iu
dex eccleſiaſticus:vt no.in d.c.ſanè.per Ioā.and.in nouella poſt
alios. Tene mēti ſi autem peteretur res per actionē perſonalem,
non poſſet agi in loco vbi eſt res: ſi ibi non ſortiret̃ forū alia ra
tione:vt not. in l.forma.§.ſi verò quis agrū.ff. de cenſi. ſecundū
Bar. Sed Spec.vr̃ ſentire contrariū maximè in actione perſonali
in rē ſcripta & ita dicit ſi non eſſet in rem ſcripta in tit.de citatio
ne.§.j.verſi.& nota.vbi dicit duas dietas cōputari à loco vbi eſt
res quæ petitur:etiam ſi agatur actione perſonali in rem ſcripta,
vel non ſcripta,ſi competit ad illam rem:& hoc non eſſet niſi di
camus ꝙ in tali loco poterat conueniri vnde non debet trahi vl
tra duas dietas ab illo.vt in c.nonnulli.de reſcri. Tene menti qa
3 iſtud eſt ſubſtantiale. Et Bar.non allegat Spe.venio ad glo.† In
gl.ſuper verbo[res:]ibi.[ſed certè ſecūdū Hug.] ſuper iſta quæ
ſtione recolligendo dicta doc. dic ꝙ aut quis incipit rem meam
mobilē poſsidere in aliquo loco,& tunc poſſum ipſum ibi con
uenire:etiā ſi alia ratione nō ſortiat̃ ibi forū:etiā ſi res nō erat ibi
manſura: & hæc probant̃ in l.ſi legationis tēpore ff.de iudi.vbi
patet ꝙ etiā legatus nō habet ius reuocandi domū dicto caſu li
cet aliàs haberet aut incœperat aliàs poſsidere:& tunc aut ibi re
peritur cū illa re tanquā viator & non pōt ibi cōueniri ſicut ne
ratione contractus:vt l.hæres abſens.§.j.✳ff.de iudi.✳ & not.
Spec.de cōpe.iud.adi.§.j.ver.quid ſi quis per locū tranſiens &
tūc poterit dici illud quod dicit gl. quod poſsit cōpelli ſatiſdare
de ſtando iuri in proprio domicilio:& ſi nō poterit ſatiſdare,res
ſequeſtrabit̃ ſi eſt perſona ſuſpecta:vel ſtabit̃ ſimplici ꝓmiſsio
ni:vt l.ij.§.ſed & ſi dubitet̃. ff.de iudic. Pone enim quòd Vinci
tinus cum equo meo tranſiuit per iſtam ciuitatem: & non erat
perſona ſuſpecta,quominus in ſuo foro mihi reſponderet, certè
ſufficeret ſola promiſsio ſua ſine fideiuſſore. Si autem ibi reperi
tur,non tanquàm viator: & tunc aut in illo loco ſortiebatur fo
rum ratione communis patriæ,& poterit ibi conueniri:etiam ſi
res non erat ibi ſemper manſura:vt colligitur à contrario ſenſu l.
non aliàs.§.fi.ff.de iudi. Nam ſpeciale eſt ibi in legato ne aduo
cetur ab officio legationis ergo in cōtrarium eſt ius commune.

vt in l.j.in fi.ff.ad munici.Si verò non ſortiebatur forum ratione
communis patriæ tunc diſtingue:aut res erat ibi continuè man
ſura,& habet locum opi. Azo.vt ibi ſortiatur forum pro qua vi
detur caſus in l.quod legatur.§.fi.ff.de iudi.& l.ſed & ſi ſuſcepe
rit.§.penul.ſeu finali.qui incipit ſi ea res.ſed ſi non erat ibi conti
nuè manſura,tunc ſecus.& habet locum opi.Hug. quia tūc nō
cenſetur eſſe in illo loco.vt l.ex facto.*circa medium.ff.de hæ
red.inſti.* & l.debitor.ff.de pig.& l.huiuſmodi.§.legatum.de le
ga.j.cum multis ſi.† In gl.ibi.[quis executioni mandabit?] ſu
per iudi ſententiam latam pro actore.& not.quia gl.infra dum di
cit.[ſicut fit in vera diffinitiua.]innuit ꝙ iſta non ſit vera. vnde
minor.dic quòd loquit̃ in alia diffinitiua lata ſuper pecunia : ſed
in territorio illius qui eam tulit non eſſet bona.in quibus poſſet
fieri executio.nam ſcribetur iudici alterius territorij:vbi ſunt bo
na,vt eam exequatur:vt in l.properandum:§.ſinautem reus. &
idem in interlocutoria de mittēdo ex primo decreto.vt in l. quā
gl.allegat:& in c.romana.de fo.competē.lib.vj.† In gl.ibi.[Reſ
pondeo actoris.]Dic iſta gl.ſemper allegatur ꝙ quando quis ha
bet plures iudices,ſub quibus poteſt conueniri,electio eſt acto
ris coram quo conueniat.probatur in l.fi.s.de iur.om.iu.& infra
de præſcrip.long.temp.l.fi.& hoc per rationem quæ ponitur in
l.iij.§.j.ff.de eo quod cer.loc. Idem in actionibus,ſi plures com
petunt ad eandem rem.vt l.quod in heredem.§.eligere.de tribu.
eadem ratione.ſecus in rebus alternatiuè debitis:quia electio eſt
rei regulariter.vt l.plerunque.in fi.ff.de iur.dot.& etiam locorū
in quibus venit ſoluendum.vt d.l.iij.§.j.de eo quod certo loco.
Non ſunt alia.

Vbi de hæreditate agitur. *Rubrica.*

1 *In loco vbi eſt res quæ petitur,ſortitur quis forum non ſolùm in actione merè reali ſed etiam mixta.*

2 *Paduanus inſtituatur hæres ab alio Paduano habente bona Vicentiæ:an poterit producere teſtamentum coram poteſtate Paduano,& petere pronuntiari per ipſum eū fore mittendum in poſ.& ſcribere iudici vbi ſunt bona,quòd ipſum immittat,ſi per alium non poſſidebantur?*

LEX. VNICA.

1 Llic vbi res. †Miſsio in poſ.rerum hæ
reditariarū ex legis edicto
infra de edic.diui. adr. tol. vel per interdictum
quorum bo.debet fieri per iudicem vbi ſunt bo
na hæreditaria.& non per alium:ſed petitio hæ
reditatis poteſt moueri etiam in alio loco vbi reus ſortitur forū
& etiam in loco vbi ſunt bona hæreditaria.h.d. Ex hoc vltimo
2 patet† quòd in loco vbi eſt res quę petitur,quis ſortitur forum
non ſolùm in actione merè reali:vt s.l.proxi.ſed etiam in actio
ne mixta.vt eſt petitio hære.vt hic.& infra de peti. hære. Et lo
quitur primò de ſecunda parte rubricę.vſq; ibi.[vbi autem.]po
3 ſtea de prima parte.† In tex.ibi.[poſtulandum:]quod dic & nō
alibi vel coram alio iudice:quia iſtud verbum poſtulandum ne
ceſsitatem importat vt no.ff.de eden.in rub. Si ergo Paduanus
inſtituatur hæres ab alio Paduano habente bona vicentiæ vel
Paduæ inſtitutus debet producere teſtamentum coram illo iu
dice vbi ſunt bona.& ibi petere ſe immitti:non coram poteſtate
Paduano.& hoc quando bona per alium non poſsidebātur:ſed
ſi poſsidebantur,&ſic erat deueniendum ad petitionem hæredi
tatis,ſi allegabat ſe potiora iura habere ſecundùm l. edicto. poſt
*ptin.*infra de edic.diui.adri.tol.*quia de poſſeſſorio tranſibit
ad petitoriū:tunc poterit agere petitione hæreditatis in loco vbi
poſſeſſor ſortit̃ forū aliqua rōne domicilij,vel originis. & etiā in
loco vbi ſunt bōa,ſi ibi degit.gl.dicit ꝙ etiā ſi nō degat per l.prę
ſentem.ex qua no.id ꝙ dixi.Sed an in primo caſu qñ nullus poſ
ſidet,poterit ꝓducere teſtamētū corā ptāte Paduano , & petere
pronūtiari ꝑ ipm eū fore mittēdū in poſ.& ſcribere iudici vbi ſunt
bōa,ꝙ ipſum īmittat?gl.vr̃ tenere ꝙ ſic in d.l.edicto. ſuꝑ verbo
cōpetēti.Bar.vbi vr̃ tenere cōtrariū.qa iudex Paduanus nec rō
ne rerū quę nō ſunt in ſua iuriſditiōe.nec rōne ꝑſonæ quæ ipſas
poſsidet(vt dixi)iuriſditionē habet.vñ dicit ꝙ nō videt qualiter
poſsit ſe impedire:ſed ſi poſsideret ꝑ ꝑſonā ſibi ſubiectā, cogni
tò de cā vr̃ illū debere deijci.de poſſe.tūc bñ poſſet hoc facere ſe
cundū eū.Nec obſtat prīo dicto.c.romana.§.cōtrahētes*de for.
cōp.li.vj.*vbi nec habebat bōa in ſua iuriſditiōe : nec ꝑſonā:&
tñ pōt ꝓnūtiare actorē mittēdū in poſ.bonorū alibi poſitorū: qa
ſtā licet poſſeſſor nō ſit ſubditus ſuus ꝓpriè loquēdo;attñ:qa cō
traxit in ſuo territorio,ſortitur ibi forū ratione cōtractus. vnde
illi rationi videtur ſubditus:licet non propriè & ſimpliciter intel
ligendo.Guli.aūt de cu.videtur ſentire ꝙ Iudex.paduanus poſ
ſit hoc facere indiſtinctè:& allegat l.præſes.infra de interdi. &
non allegat gl.in d.l.edicto.plus placet id quod dicit Bart. Non
ſunt alia.

Vbi de ratiocinijs tam publicis quam priuatis agi oportet. *Rubrica.*

1 *Qui dicantur contubernales,& qualiter unus ex eis præpoſitus ad emendum expenſas omnibus,ex pecunia ſoluta pro rata teneatur ad reddendum rationem eius ſucceſſori?*

3 *Clericus qui fuit notarius in curia epiſcopi,ſi poſtea efficiatur bigamus,quod pro geſtis tempore notarius teneatur reſpondere epiſcopo.*

Qui deſijt eſſe mercator,poteſt pro geſtis tempore quo erat conueniri in curia mercatorum.

4 *Non datur fides inſtrumento facto in longinquis partibus per illum qui ignoratur an ſit notarius,ſed de conſuetudine portantur literæ teſtimoniales.ut hic.*

LEX. I.

1 Vm qui. †Ratio adminiſtrationis priuatæ vel publicæ debet reddi in loco vbi negotia fuerunt adminiſtrata:& córam iudicibus illius vniuerſitatis cuius erant negotia : & ad dictum locum , & coram dictis iudicibus geſtor negotiorum eſt remittendus.h.d.l.j.& ij.Et primò loquitur in eo qui geſsit negotia alicuius priuati.vt eſt tutor:curator , vel negotiorū geſtor Secūdò loquit̃ in eo ꝙ geſsit negotia alicuius vniuerſitatis.camerari⁹ vnius artis vel negotiatiōis,vel prior alicuius collegij. nam tenētur reddere rationē corā alio priore ſucceſſore eiuſdē collegij:& ad dicta loca.& ad iudicem debet remitti.vt vult glo.in iſta.l.j. in fi. licet in adminiſtratione priuata dubitet:ſed in publica tenet pro certo:Sed Gul.de cu.in l.j.infra vbi quis de curiali vel cohortali.tenet idem in caſu iſtius. l. j. & dicit eſſe ſpeciale ꝙ in cōtractibus,vel qñ fiat remiſsio,quia iſta adminiſtratio poteſt habere delictū incluſum fraudulenter adminiſtrare:vñ ſicut in delictis fit remiſsio in locum delicti. vt in auth.vt nulli iudicū. §.ſi verò quis cōprehenſorum.ita in redditione rationis alicuius adminiſtrationis.& idē vbi agit̃ de ſtatu. vt j.ti.proxi.l.j.& idem ſi ſemel cōparuiſſet corā vno iudice , & promiſiſſet ibi de iudicio ſiſti.vt in auth.de exibē. reis. §. ſi verò
*etiā quidā.regulariter ſecus.vt in c.romana.§.contrahētes. * de
fo.cō.li.vj.& nō.ī auth.qua ꝓuincia*.s.vbi de cri.agi.opor.*
2 In l.ij.debes ſcire † qđ quando milites erant in expeditione pro republica,conueniebant adinuicem.x.vel xx.de viuendo ſimiliter.& communiter.& proponebant vnum ex eis qui faceret expenſas.& quilibet ſoluebat pro rata:& iſti vocantur contubernales:quia ſub eodē contubernio vel ſocietate viuebant vt l.rē mihi.§.j.ff.commo.Si ille prępoſitus finiebat officium:& poſtea cōtrahebat ſocietatē cum alio numero militū:pro primo geſto teneretur reddere rationem corā alio ſucceſſore in illo numero:& hoc dicit̃ hic.& idē in ſimilibus collegijs,vel vniuerſitatibus.puta mercatorū,vel alterius artis tm̃.
3 †Dicit Gul.per iſtū text. ꝙ ſi clericus fuit notarius in curia epiſcopi:& poſtea efficitur bigamus,ſi accuſatur vel cōuenitur pro geſtis tēpore notariatus tenet̃ rñdere corā epo:nō rōne clericatus,vel ꝓpter bigamiā. ſed propter offm̃ ꝙ habuit in curia ſua.patet ēt per illā l.ꝙ ſi aliquis deſijt eſſe mercator,pro geſtis tpe quo erat pōt cōueniri in curia mercatorū.licet alij nō mercatores,& ꝙ nūꝗ fuerūt,cōueniri nō poſsint.& hoc dixi in l.fi.s.de iuriſ.om.iu.Idē videt̃ in eo qui deſijſſet eſſe ſcholaris.vt ꝓ geſtis tpe quo erat,rñdere corā rectore. Et no.rōnē quæ ponit̃ circa fi.ex qua patet ratio quare ad locū geſtionis negotiorū debet remitti ꝓ rōne reddēda:licet nō reperiat̃.
4 †Et eſt ar.iſtius tex.ꝙ nō det̃ fides inſtr̃o facto in lōginquis partibus ꝑ illū qui ignorat̃ an ſit notarius.de quo in Spec. de inſtru.edi.§.reſtat.ver.qd ſi producit̃.de cōſuetudine ſeruatur qđ portatur litera teſtimonialis qualiter ille eſt notarius factus per ſuperiorem illius loci.Non ſunt alia.

Vbi cauſa ſtatus agi debeat. *Rubrica.*

1 *Quando ſeruus aufugit à domino,an priuet dominum poſſeſſione:& an proprietate,& quanto tempore,& qualiter dominus poſsit ipſum uendicare?*